

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj/050-226/2009.

Betekinthető

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanács a

- Bálintfy és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt AGRANA MAGYARORSZÁG ÉRTÉKESÍTÉSI Korlátolt Felelősségű Társaság (Budapest);
- Kajtár Takács Hegymegi-Barakonyi Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda által képviselt EASTERN SUGAR cukoripari Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Kaba),
- Oppenheim Ügyvédi Iroda által képviselt MÁTRA CUKOR Mátravidéki Cukorgyárak Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Hatvan),
- Bálintfy és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Budapest) és az
- Oppenheim Ügyvédi Iroda által képviselt Eurosugar S.A.S. (Paris)

eljárás alá vontak ellen versenykorlátozó megállapodás és összehangolt magatartás miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban az eljáró versenytanács – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

v é g z é s t

Az eljáró versenytanács az eljárást megszünteti.

E végzés ellen a végzés közlésétől számított nyolc napon belül a Fővárosi Törvényszékhez címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő az ügyfél, illetve akire nézve a végzés rendelkezést tartalmaz. Az eljáró versenytanács végzése elleni jogorvoslati kérelmet a Fővárosi Törvényszék közigazgatási nemperes eljárásban bírálja el.

I n d o k o l á s

I.

Az eljárás megindításának körülményei

1. A GVH 2009. május 12-én Vj-50/2009. sz. alatt versenyfelügyeleti eljárást indított a Mátravidéki Cukorgyárak Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: Mátra Cukor), az Agrana Magyarország Értékesítési Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: Agrana), valamint az Eastern Sugar Cukoripari Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: Eastern Sugar) ellen a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-ának és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSz.) 101.¹ cikkének feltételezett megsértése miatt.
2. A GVH 2010. április 23-án az eljárásba bevonta a Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Zártkörűen Működő Részvénytársaságot (a továbbiakban: Magyar Cukor) és a Eurosugar S.A.S.-t (a továbbiakban: Eurosugar).² A versenyfelügyeleti eljárás kiterjesztésére azt követően került sor, hogy a GVH észlelte, hogy a vizsgált magatartásnak valószínűsíthetően a Magyar Cukor is részese volt, mert a cukor és egyéb termékek értékesítését 2005-től a Magyar Cukor vette át az Agranától. A versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően a GVH észlelte továbbá, hogy a vizsgált magatartásnak valószínűsíthetően az Eurosugar S.A.S is részese volt, mivel 2007. október 1-jét követően a Mátra Cukortól a cukorforgalmazási tevékenységet az Eurosugar vette át.

II.

Az eljárás tárgya

3. Az eljárás tárgya annak megállapítása, hogy a Magyarországon érdekelt cukoripari vállalkozások – korábban hazai gyártással rendelkező vállalkozások – 2003-tól az eljárás indulásáig – 2009. április 24-ig – rendszeres tárgyalásokat folytattak-e a magyarországi piaci magatartásuk összehangolása érdekében. A feltételezések szerint a tárgyalások és a megállapodások kiterjedtek az egyes termékcsoport árszintek meghatározására, egyes vállalkozások megszerzett piaci részesedéseinek szinten tartására, továbbá egyes esetekben termékek árainak és egyes vevőknek szállítandó mennyiségek meghatározására.³

¹ 2009. december 1-i hatállyal az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 81. és 82. cikke az EUMSz. 101. és 102. cikke lett. Az új 101. és 102. cikkek tartalmilag azonosak a korábbi 81. és 82. cikkel. A jelen végzés szempontjából a 101. és 102. cikk alatt a 81. és 82. cikkekre utalást kell érteni, ahol ez szükséges.

² Vj/50-131/2009.

³ Vj/50-2/2009.

III.

Az eljárás alá vont vállalkozások

4. A **Magyar Cukor** az osztrák bejegyzésű Agrana Zucker GmbH többségi tulajdonában van, amit a németországi Südzucker AG irányít. Az Agrana a magyarországi cukoripari érdekeltségeit fokozatosan a Magyar Cukorban egyesítette. A Magyar Cukor jelenleg az egyetlen cukortermelési kvótával rendelkező cukoripari vállalat Magyarországon, amely a termelését a kaposvári cukorgyárban végzi. A Magyar Cukor termékválasztékában kiskereskedelmi és ipari kiszerelésű cukortermékek találhatók. A Magyar Cukor számos, cukorrépából előállított terméket gyárt és forgalmaz.
5. Az **Agrana** az osztrák bejegyzésű Agrana Zucker GmbH és a Magyar Cukor tulajdonában van. Az Agrana Zucker GmbH bécsi székhelyű multinacionális vállalat, amelyet közvetve a németországi Südzucker AG irányít. Az Agrana végezte 2005 előtt a cukor és más termékek értékesítését, ez a feladata beolvadt 2005-ben a Magyar Cukorba, attól kezdve a Magyar Cukor nem csak gyártással, hanem értékesítéssel is foglalkozott.⁴
6. A **Mátra Cukor** tulajdonosa a Nordzucker AG. Németországban bejegyzett részvénytársaság. A Mátra Cukor elsődleges tevékenységei a 2003-2007 közötti időszakban a cukorgyártás, a cukor és egyéb cukoripari termékek értékesítése, valamint a cukorgyártáshoz kapcsolódó egyéb értékesítési tevékenységek voltak. 2007. október 1-ig a Mátra Cukor gyártási és értékesítési tevékenységet is végzett. 2007. október 1-jét követően a társaság forgalmazási tevékenységét az Eurosugar vette át, amely vállalkozás 2009. december 31-ig végzett értékesítési tevékenységet.⁵ 2008-tól kezdődően a Mátra Cukor megszüntette gyártási tevékenységét; fő tevékenysége ma a raktározás és csomagolás.
7. A **Eurosugar** az egyik legnagyobb, cukoripari termékek forgalmazásával foglalkozó vállalkozás, melynek részvényei három társaság között oszlanak meg: a Nordzucker AG, az ED&F Man Holdings Limited (London, Nagy-Britannia) és a Crystal Union union de coopérative agricoles (Vilette-sur-Aube, Franciaország) között. 2007. október 1. után a Mátra Cukor forgalmazási tevékenységét a Eurosugar S.A.S. vette át és 2009. december 31-ig ő végezte.
8. Az **Eastern Sugar részvényei** teljes egészében az Eastern Sugar BV tulajdonában állnak, amely vállalkozás tulajdonosai a Tate & Lyle Holland BV és a Saint Louis Sucre SA.⁶ Az Eastern Sugar cukorrépából állított elő cukrot, valamint a cukortermelés melléktermékeként melaszt. Az Eastern Sugar a 2007/2008-as gazdasági évben azonban felhagyott a cukoripari tevékenységével, lemondott a cukorkvótájáról és beszüntette kereskedelmi tevékenységét is.⁷ Az eljárás alá vont 2008. december 31-ig minden munkavállalójának szerződését megszüntette.

⁴ Vj/50-122/2009.

⁵ Vj-50-141/2009.

⁶ Lsd. Vj-196/2005.

⁷ Vj-50-21/2009.

IV.

A vizsgált piac jellemzői⁸

9. Az eljárás alá vont vállalatok a vizsgált időszakban elsősorban cukrot, illetve a cukortermelés melléktermékeként melaszt állítottak elő. A cukorgyártás alapanyaga a cukorrépa volt. A vizsgálattal érintett piac a cukor gyártásának és forgalmazásának magyarországi piaca.

IV.1. A cukorpiaci szabályozás főbb elemei

10. A magyar cukorágazat működésének kereteit alapvetően az EK 1968-ban bevezetett közös cukorpiaci szabályozása határozza meg. A szabályozás a 2006. évi reformig a kezdeti elvek szerint, szinte változatlan formában működött. A szabályozás alapját a cukorpiacok közös szervezéséről szóló 1260/2001/EK tanácsi rendelet⁹ (a továbbiakban: Rendtartás) képezte. 2006-ban jelentős reformot hajtottak végre a közösségi szabályozásban.
11. A Rendtartásban biztosított piacsabályozási eszközök az alábbiak: termelési kvóták, intervenciós árak, illetve 2006-tól az ezt felváltó referencia árak; piacvédelem a harmadik országból származó importtal szemben; export-visszatérítés a felesleg értékesítésére. Minden tagországban létrehoztak egy ún. Szakmaközi Egyezményt, amely a tagállami cukorgyártók és cukorrépa-termesztők szakmai érdekképviselői szervei között jött létre és gyakorlatilag teljeskörűen szabályozta a szerződéses viszonyrendszert a répatermesztők és feldolgozók között.

A Rendtartás főbb elemei 2006-ig

12. A **termelési kvóta** a kínálat mesterséges korlátozásának eszköze. A kvótákat tagállamokra határozták meg, a cukoripari vállalkozások között azt a tagállami szakminisztérium osztotta szét. A kvóta nem képezhetette adásvétel tárgyát, sem a vállalkozások, sem a tagállamok között (kivéve az összefonódások, felvásárlások esetét). A termékekre kétféle termelési kvótát állapítottak meg: „A” és „B” kvótákat. A maximális („A”+„B”) kvóta feletti termelés az ún. „C” termelés volt, melyet támogatás nélkül az adott határidőn belül exportálni kellett az EK-n kívülre, vagy az alapkvóta legfeljebb 20%-áig lehetőség volt átvinni a következő évi kvóta terhére. Értékesítési és árgarancia csak az „A”+„B” kvótán belül megtermelt cukorra vonatkozott, a „C” cukorra nem.
13. **Intervenciós árat** – amelyen az országos intervenciós ügynökségek a kvótán belül megtermelt és a számukra felajánlott közösségi cukrot megvásárolták - a szabvány minőségű fehércukorra határozták meg.

⁸ A magyar cukorpiac főbb jellemzői a Vj/ 127/2001. és a Vj/ 196/2005. számú ügyekben hozott határozatok, valamint a Magyar Cukor által benyújtott Vj/50-24/2009. számú adatszolgáltatása és a Mátra Cukor Vj/50-22/2009. számú adatszolgáltatása felhasználásával kerül bemutatásra.

⁹ A Tanács 1260/2001/EK rendelete (2001. június 19.) a cukorágazat piacának közös szervezéséről, HL L 178., 1-45. o.

14. A maximális kvótán belül megtermelt cukor exportja után **export visszatérítés** járt a közösségi ár és a világpiaci ár - mely a közösséginél alacsonyabb volt - közötti különbség figyelembevételével. Az exporttámogatási lehetőségeket tendereztetéssel osztották szét a jelentkezők között. Az exporttérítési rendszer kimondatlan célja az volt, hogy a támogatott export összbevétele érje el az intervenciós árat, mivel a gyártóknak a cukor gyártásához felhasznált cukorrépa után szintén ki kellett fizetniük a minimális répaárat. A répatermesztők, a cukorgyártók is meghatározott mértékű **termelési illetéket** fizettek. Ha a befizetett termelési illetékek összege nem fedezte az exporttámogatás kiadásait, a Közösség újabb befizetést írhatott elő „B” cukorra. Emiatt és az „A” cukorra kivetett illeték jellemzően alacsonyabb mértéke miatt különös jelentősége volt az „A” és „B” cukor kvótán belüli arányának.
15. A cukor gyártásához szükséges cukorrépa árára is vonatkozott szabályozás: a **répa minimum ár** az az ár, amit a cukorgyárnak minimálisan fizetnie kell az átvett, megfelelő minőségű és kvótán belüli cukor termeléséhez szükséges répáért.
16. 2006-ig a cukor **importja és exportja engedélyköteles** volt. Az import megtiltására azonban nem került sor, ha az importőr a vámot megfizette, amelynek azonban rendkívül magas volt az összege, így gyakorlatilag a kedvezményes elbírálás alá eső területek kivételével nem is érkezett az EK-ba import cukor. Kedvezményes elbírálású cukor különböző egyezmények alapján kerülhetett az EK-ba, nagyrészt vámmentesen vagy minimális vám megfizetése mellett.

A 2006-os reform

17. A Rendtartás 2006-os reformja jelentős változásokat hozott. A korábbi intervenciós árat felváltotta az ún. **referencia ár**, amit 2006/07 óta szintén szabvány minőségű fehércukorra határoznak meg. A referencia ár piaci zavar esetén felvásárlási garanciát nem, csak magántárolás támogatását jelenti arra az esetre, ha a piaci árak a fehércukor referenciaára alá csökkennek.¹⁰ Ahhoz, hogy a cukorpiacok szerkezeti egyensúlyát a referenciaárhoz közeli árszinten lehessen tartani, a Bizottság számára lehetőség nyílt arra, hogy a kvótacukor valamennyi tagállamban egységesen meghatározott százalékát a következő év elejéig kivonja a piacról, amíg a piac egyensúlya helyre nem áll.¹¹
18. A 2006. évi reform eredményeképp és annak legfőbb célkitűzésével összhangban az intervenciós árat felváltó cukor referenciaár 2009/2010-re 36%-os, míg a cukorrépa esetében pedig tagországonként eltérő mértékű 38-45%-os csökkenést jelentett. A kisebb veszteség mégis a cukorrépa termelőket érte, hiszen ők az árbevétel kiesés 64,2%-át megkapták jövedelemkompenzáció formájában.
19. A 2006. évi reform másik lényeges eleme, hogy a korábbi „A” és „B” kvóta **egyetlen termelési kvótává alakult át**.

¹⁰ Azaz a magántárolási rendszer igénybevétele tulajdonképpen biztonsági háló létrehozását jelentette.

¹¹ Ld. a Tanács 318/2006/EK rendeletét (2006. február 20.) a cukorágazat piacának közös szervezéséről, HL L 58., 2006.2.28., 1-31. o.

20. A reform-megállapodás egyéb elemeként a kvóta feletti termelés a következőképpen kezelhető:
- a korábbi gyakorlathoz hasonlóan át lehet vinni a következő gazdasági év kvótatermelésének terhére;
 - fel lehet használni a legtávolabbi régiók ellátására;
 - új elemként fel lehet használni nem élelmiszer jellegű termékek feldolgozásához (ipari cukor); valamint
 - exportálni lehet a WTO kötelezettségvállalásokon belül.
- A korábbi „C” cukrot termelő országok esetében egyszeri kiegészítő kvótakeret lehívása volt elérhető egyszeri kifizetés ellenében. (Magyarország számára ez 10.000 tonna kiegészítő cukorkvóta megvásárlását tette lehetővé.)
21. A termelés csökkentést a Bizottság egy négy éves időtartamra kidolgozott **önkéntes szerkezetátalakítási rendszerre** bízta, amely a kevésbé hatékony gyárak bezárását, illetve a termelési kvóta feladását ösztönző degresszív kifizetésből állt.
22. A 2006. évi szerkezetátalakítás első két évének tapasztalatai azonban azt mutatták, hogy változatlan feltételek mellett a kívánt célkitűzések nem valósíthatók meg. Ennek következtében az Agrárminiszterek Tanácsa 2007. szeptember 27-én elfogadta a Bizottság azon javaslatát, amely tovább ösztönzi az EU-s kvótavisszaadást, melynek értelmében a 2008/2009 gazdasági évre a cukorrépa-termesztők az érintett tagállamnak közvetlen kérelmet nyújthattak be a **szerkezetátalakítási támogatás** iránt, amennyiben vállalták, hogy a továbbiakban nem szállítanak kvótán belüli répát annak a vállalkozásnak, amellyel az előző gazdasági évben termékértékesítési szerződést kötöttek. A termelők a 2008/2009 gazdasági évre a lemondott cukorkvóta után - gyárbezárás, teljes leszerelés esetén - tonnánként 237,5 EUR támogatást kaptak. Másrészt azon vállalkozások, amelyek 2008/2009-ben legalább a 2007 márciusában meghirdetett kivonási százaléknak megfelelő cukorkvótáról mondanak le, mentesültek a 2007/2008 gazdasági évre megállapított ideiglenes szerkezetátalakítási összeg egy részének megfizetése alól.

IV.2. A magyar piac jellemzői a vizsgált időszakban

23. Míg a rendszerváltáskor Magyarországon még tizenkét cukorgyár, 2006-ban már mindössze öt cukorgyár működött és kapacitásukkal megtermelhető volt az ország szükségletét kielégítő cukormennyiség.
24. A vizsgált 2003-2009 közötti időszakban a magyarországi cukorértékesítés piaca oligopol piac volt, melynek legjelentősebb szereplői az eljárás alá vontak voltak. A vizsgált időszakban a piac 5-20%-ával rendelkeztek azok a kisebb cégek, amelyek importból jutottak cukorhoz. Az Eastern Sugar megszűnését követően piacának nagyobb részét a Magyar Cukor vette át.
25. Magyarország Európai Unióhoz történt csatlakozását követően a Magyarország számára meghatározott répacukor és izoglükóz kvóta mértékét a Rendtartás rögzítette „A” és „B” kvóta szerinti bontásban. Az országos kvóta kvótajogosult

gazdálkodó szervezetek közötti felosztását a terméktanács javaslatának figyelembevételével született miniszteri döntés alapján a természetes édesítőszer termékpályáinak szabályozásához kapcsolódó egyes kérdésekről szóló 28/2004. (III.10) FVM rendelet határozta meg az alábbiak szerint:

Kvótajogosult	„A” kvóta (t) – belföldi fogyasztás alapján meghatározott mennyiség	„B” kvóta (t) –termelés-ingadozást ellentételező biztonsági mennyiség
<i>Eastern Sugar</i>	107.762	331
<i>Magyar Cukor</i>	146.686	451
<i>Mátra Cukor</i>	146.006	448

26. A cukorreform reformjának következtében jelentősen átalakult az EU cukorpiaca és ezzel összefüggésben a magyarországi piac is.
27. A reform eredményeként első lépésben az Eastern Sugar 2006 decemberében szerkezetátalakítási támogatás iránti kérelmet nyújtott be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal részére, majd a benyújtott szerkezetátalakítási terv végrehajtását 2007 februárjában kezdte meg. Ennek eredményeként az Eastern Sugar a 2007/2008-as gazdasági évtől felhagyott a cukortermeléssel, utolsó készleteit 2007 decemberében értékesítette.¹² Ennek keretében a vállalat bezárta a kabai cukorgyárat, melynek készleteit 2007 decemberéig eladta.¹³ 2007. októbertől tehát csak két hazai gyártó maradt: a Magyar Cukor és a Mátra Cukor.
28. 2007-ben azonban a Bizottság anyagi támogatást ígért Magyarországnak arra az esetre, ha a magyarországi cukorgyártók a nemzeti kvóta összesen 50 %-át visszaadják az Európai Uniónak. A cukorkvóta visszaadásának részletei, illetve az egyes cukorgyártók által visszaadni vállalt kvóta mennyiségének egyeztetése érdekében a Földművelésügyi Minisztérium találkozót szervezett.¹⁴ E találkozók eredményeként a Mátra Cukor a szolnoki cukorgyár bezárásával párhuzamosan 2007 decemberében nyújtotta be első szerkezetátalakítási kérelmét, melyben 46.267 tonna cukorkvóta visszaadását kezdeményezte a szolnoki termelő berendezések teljes leszerelése mellett. 2008 márciusában a Mátra Cukor a szerencsi cukorgyár bezárása mellett a teljes cukorgyártási kvótáját visszaadta az Európai Unió részére. A Mátra Cukor kereskedelmi tevékenységét 2007 októberétől az Eurosugar vette át, megtartva a Mátra Cukor vevőit, akiket import cukorral szolgált ki.
29. A 2008. évi kampányban már csak egy hazai feldolgozóüzem, a Magyar Cukor kaposvári cukorgyára állított elő cukrot. A kabai cukorgyár termelése azonban már nem fedezte a belföldi cukorigényeket, így megnőtt az import szerepe. Az Első Magyar Cukor Manufaktúra Kft., mint külföldi kapcsolatokkal rendelkező helyi importőr megerősödött szereplője lett a hazai cukorpiacnak, illetve a kialakult helyzetből számos más kisebb vállalkozás igyekezett profitálni és ennek kapcsán több forrásból érkezett import cukor Magyarországra.
30. Megállapítható, hogy 2003-2007. között a három eljárás alá vont együttesen több, mint 80%-os piaci részesedéssel rendelkezett a hazai cukorpiacra. 2007-

¹² Vj-50-21/2009.

¹³ Vj-50-21/2009.

¹⁴ Vj-50-180/2009.

től, az Eastern Sugar magyarországi kereskedelmi tevékenységének befejezését követően, a piacon maradt két eljárás alá vont piaci részesedése is 80% fölött maradt.

A Cukoripari Egyesülés (a továbbiakban: CIE) szerepe

31. A CIE-t az alapító tagok 1992-ben hozták létre azzal a céllal, hogy tagjai között érdekképviselői tevékenységet végezzen. A CIE-t Igazgatótanács irányítja. A CIE tagjai az eljárás alá vontakon kívül a Cukoripari Kutató Intézet Kft., és a BETA-KUTATÓ Kft. voltak. A CIE legfontosabb feladata a cukoripar hazai fórumokon és nemzetközi szervezetekben (pl. Cukorgyártók Európai Szövetsége) történő képviselői tevékenységének túlmenően, hogy statisztikai célú adatfeldolgozást végezzen, továbbá a kapcsolatot tartsa a cukorpiaccal kapcsolatosan döntési hatáskörrel rendelkező döntés-előkészítő és kormányzati szervekkel, a szakmai érdekképviselői szervezetekkel és szövetségekkel. A CIE ezenkívül részt vett a hazai cukorpiaci rendtartás működtetésében, a cukorrépa-termesztők és a cukorgyártók közötti Szakmaközi Egyezmény kidolgozásában; továbbá ellátja a Cukor Terméktanács titkársági feladatait.

V.

A tényállást megalapozó bizonyítékok

V.1. A Nordzucker csoport (Mátra Cukor, Eurosugar) adatszolgáltatásai és a Nordzucker csoporthoz tartozó eljárás alá vontak és munkavállalók részéről tett nyilatkozatok

V.1.1. A Nordzucker csoporthoz tartozó eljárás alá vontak írásos adatszolgáltatásai, és az eljárás alá vontak alkalmazottai részéről tett nyilatkozatok

32. A Mátra Cukor írásos adatszolgáltatásaiban¹⁵ előadta, hogy 2003-tól 2009 februárjáig a Nordzucker csoporthoz tartozó Mátra Cukor, majd Eurosugar és a Südzucker csoporthoz tartozó Agrana, majd Magyar Cukor, valamint – cukoripari tevékenységének felszámolásáig - az Eastern Sugar képviselői rendszeresen, évente többször találkoztak, a találkozókön piaci információkat cseréltek egymással és összehangolták a magyar cukorpiacon tanúsítandó magatartásukat. A Nordzucker csoporthoz tartozó vállalkozások és a részéről nyilatkozó személyek¹⁶ - így elsősorban, P.B., aki 2007 októberéig, illetve M.A., aki ezt követően volt felelős a Nordzucker csoport magyarországi értékesítési tevékenységéért¹⁷ – a feltételezett jogsértéssel kapcsolatban szintén nyilatkozatot tettek, amely nyilatkozatok tartalmát a végzés jelen pontja ismerteti.

¹⁵ Vj-50-180/2009., Vj-50-190/2009., Vj-50-198/2009.

¹⁶ A Mátra Cukor alkalmazásában álló jelenlegi és volt vezető tisztségviselők és munkavállalók közül a GVH a következő személyeket hallgatta meg a Mátra Cukor meghatalmazott képviselőjeként: P.B.-t (Vj-50-106/2009.), P.Z.-t (Vj-50-135/2009.) és K.A.-t (Vj-50-101/2009.). M.A. írásban tett közjegyző előtt nyilatkozatot (Vj-50-206/2009.).

¹⁷ P.B. 2008-ig a Mátra Cukor vezető tisztségviselője volt (pénzügyi igazgatói pozíciót töltött be), majd 2008-tól a Eurosugar vezető tisztségviselője volt. M.A. 2007 októberétől 2009 végéig a Eurosugar délkelet európai divíziójának vezetője, illetve a magyarországi fióktelep vezetője volt.

33. Az előző pontban foglalt állítást megerősítve P.B. meghallgatása során¹⁸ előadta, hogy az eljárás alá vontak évente 6-9 alkalommal találkoztak, ahol a cukorpiacról, annak volumenéről és az árak alakulásáról esett szó mind általánosságban, mind bizonyos ügyfelek vonatkozásában. A versenytársak továbbá adatokat cseréltek egymással az egyes ügyfelek részére értékesített mennyiségekre vonatkozóan.
34. A találkozókra a Mátra Cukor beadványai szerint a következő személyek vettek részt:
- Sz.P. az Eastern Sugar részéről (2006-ig, az Eastern Sugar piacról történő kilépéséig);
 - T.Z. és F.Z. a Magyar Cukor részéről (T.Z. 2003 végéig, majd ezt követően 2004-től F.Z.) és
 - P.B., valamint 2007. október 1-től M.A. a Nordzucker (Mátra Cukor, Eurosugar) részéről.
35. A találkozókra Budapest külvárosaiban található McDonald's éttermekben (például Budaörsön és Újpalotán), a Hatvanban található Udvarház étteremben, illetve a Lőrinciben lévő Éden étteremben, továbbá több alkalommal P.B. hatvani irodájában került sor. Ugyanezen témákat érintették továbbá a CIE marketingbizottságának üléseit követő informális találkozók és (nagy valószínűséggel) az évente megrendezésre kerülő informális nyári cukoripari találkozók is.
36. A találkozókra résztvevő személyek körére vonatkozó tényállítást P.B. meghallgatása során megerősítette, illetve elmondta, hogy az eljárás alá vontak elnök vezérigazgatói személyesen nem vettek részt ezeken a beszélgetéseken. P.B. meghallgatása során a találkozók helyszíneit illetően megerősítette, hogy éttermekben, az ő hatvani irodájában, illetve nyilvános helyeken, éttermekben találkoztak. Elmondása szerint a másik két cég székhelyén nem került sor találkozóra.
37. M.A. azt nyilatkozta, hogy P.B. 2007 októberében mutatta be F.Z.-nek azt követően, hogy őt a Eurosugar dél-kelet-európai vezetőjévé nevezték ki, mely tevékenység a magyarországi értékesítési tevékenység irányítását is magában foglalta. Ezen első, kizárólag bemutatkozó jellegű találkozót¹⁹ követően 5-6 alkalommal találkoztak, különösebb rendszeresség nélkül. M.A. általában egy-két havonta találkozott F.Z.-vel, illetve SMS üzeneteket váltottak. A találkozókra budapesti Mc'Donalds éttermekben és egy alkalommal a szlovákiai Hurbanovoban került sor. A találkozókat a felek mobiltelefonon szervezték. Mennyiségi és árinformációkat is cseréltek egymással SMS-ben. A felek az értékesítési mennyiségekre vonatkozó adatokat inkább SMS-ben cserélték ki, míg az árinformációk jellemzően személyes találkozók témái voltak. Írásbeli feljegyzések nem készültek a találkozókról. A kettejük közti utolsó találkozóra 2009. február 25-én került sor, amelyen konkrét egyeztetés már nem zajlott,

¹⁸ Vj-50-106/2009.

¹⁹ Vj-50-198/2009., Vj-50-190/2009.

tekintettel arra, hogy F.Z. közölte, tudomása van arról, hogy a Nordzucker engedékenységi kérelmet nyújtott be.²⁰

38. A Mátra Cukor előadása szerint az eljárás alá vontak vagy egyáltalán nem adtak ajánlatot olyan ügyfél megkeresésére, tenderére, amely ügyfél hagyományosan valamelyik másik versenytárshoz tartozott, vagy tudatosan a versenytárs ajánlatánál magasabb árajánlatot tettek ilyen esetekben. Az eljárás alá vontak vagy közvetlenül tájékoztatták egymást az árakról, vagy az adott vevő maga tájékoztatta erről informálisan a versenytársakat. Közvetlen ajánlategyeztetésre került sor például a Bonbonettinek benyújtandó árajánlat előtt. (Ld. a 44. pontot)
39. P.B. meghallgatása során megerősítette, hogy a nagyobb ügyfelek esetében többször előfordult, hogy az árakat egyeztetették versenytársaikkal. Ha valaki nagyon alacsony árat ajánlott, a következő negyed évben normalizálódtak az árak, a versenytárs is magasabb árat ajánlott. Az áregyeztetés célja tekintetében előadta, hogy a cukor ára tartósan alacsony, a normál ár alatti volt, így a felek közötti egyeztetések célja nem valamifajta extraprofit elérése volt.
40. A Mátra Cukor előadása szerint a kifejezett vagy hallgatólagos meg nem támadási paktumok az alábbi ügyfeleket érinthették:
- a) ipari ügyfelek:
 - Nordzucker csoport részéről: Pepsi, Nestlé, Masterfoods (Mars), Szobi Szörp, Haribo;
 - Magyar Cukor részéről: Rauch, Danone, Granini;
 - Eastern Sugar részéről: Friesland (Debrecen), Globus, Bonduell;
 - b) kiskereskedelmi ügyfelek:
 - Nordzucker részéről: Plus;
 - Eastern Sugar részéről: Penny Market
 - Magyar Cukor/Nordzucker részéről: Spar, Tesco.

A nyilatkozat szerint a kiskereskedelmi szektorban tevékeny Coop és Reál vonatkozásában a felek között megállapodás nem jött létre.

41. P.B. előadása szerint a megbeszéléseken kiemelten került szóba a Coca-Cola, a Pepsi, a Nestlé, a Danon, a Rauch, a Eckes (Sió), a Stolwerk, a Haribo, a Bonduell, a Friesland, az Ekko Konzervgyár, nagy cukrászatok, pékségek, valamint a dealeri kategóriába tartozó, Kévés, Pohánkovics, Komáromi, Jé-Ex Kft.. Nyilatkozata szerint a jelentős szerepet játszó nagy kereskedelmi láncok is szóba kerültek a megbeszéléseken. Egyes konkrét ügyfelek vonatkozásában P.B. a következőket adta elő:
- A *Nestlével* kapcsolatban elmondta, hogy egyszer, 2005-ben az Eastern Sugar megszerezte a Nestlét a Mátra Cukortól, de a helyzet hosszú távon nem volt stabilizálható, mivel a Nestlé gyára a Mátra Cukor telephelyének közvetlen szomszédságában volt.

²⁰ Vj-50-206/2009.

- A *Danone*-nak a Mátra Cukor egyszer szállított, 2003-ban, az egyébként az Agrana érdekeltségi körébe tartozott. A *Siónak* – kaposvári fekvése miatt – szintén az Agrana volt a beszállítója.
 - Hagyományosan a Mátra Cukor szállított a *Bonbonettinek*, az *Unilevernek* és *Univernek*.
 - A *Pepsi* tradicionálisan a Mátra Cukor vevője volt, 2006-ban az Agrana és az Eastern Sugar is beszállított egyszer. Ez azonban hamar kiderült, a Pepsi azonnal jelezte a Mátra Cukornak.
 - A *Coca-Cola* 2008-ig két beszállítós politikát folytatott, a Mátra Cukor és az Agrana szállított be változó arányban; itt tehát a szállítás aránya volt a kérdéses. 2008-tól az Agrana megszerezte a Coca-Colát, ekkortól a vevő egy beszállítóval dolgozott.
 - A *kiskereskedelemben* majdnem mindenki mindenkinek szállított, a *Penny Marketnek* azonban hagyományosan jó kapcsolatai voltak a kabai cukorgyárral. A *Tesconál* az áruházankénti beszállítás volt a jellemző, amíg nem volt központi beszerzése; jellemzően a Mátra Cukor és az Agrana szállított. A *Lidl* is két beszállítóval – a Mátra Cukorral és az Agrával – dolgozott. A *Metro*-ba, *Real*-ba, *CBA*-ba és a *Coop*-ba mindenki beszállított, ezek a vállalkozások nagy volument voltak képesek felvenni.
42. A Mátra Cukor előadása szerint abban az esetben, ha - az általános, a fentiekben részletezett szabály ellenére - a felek valamelyike megszerezte egy versenytárs ügyfelét, a felek a soron következő tárgyalások során megkísérelték e változások kiegyenlítését, egymás kompenzálására törekedtek. Ilyen kompenzációs kísérletként értékelhető F.Z. M.A. felé tett ajánlata, melynek értelmében a Coca Cola Hellenic Bottlers Agrana általi regionális szintű megszerzését követően az Agrana nem tesz ajánlatot a Lidl-nek a Eurosugar kiesett értékesítésének nemzeti szintű kompenzálása végett, holott a Lidl egyébként hagyományosan az Agrana ügyfele volt Magyarországon.
43. M.A. előadása szerint ő és F.Z. 2007 októberétől rendszeresen találkoztak, mely találkozásokon a magyar piac, a vevők és az árak kerültek szóba. A vevőkkel kapcsolatos megbeszélések két szinten zajlottak: az ipari vevőkre vonatkozó megbeszélések M.A. és F.Z. között zajlottak, míg a kiskereskedelmi ügyfelekről F.Z. S.J.-vel – az Eurosugar kiskereskedelmi szektor key account manager-ével egyeztetett. S.J. M.A.-nak számolt be az egyeztetésekről - K.A. tolmácsolása mellett. Nagyobb számok esetén M.A. hatáskörébe tartozott a döntéshozatal.
44. M.A. előadása szerint a vevők egymás közti felosztása az ipari vevők esetében nehézkes volt, mert e vevők jellemzően regionális szinten kérnek árajánlatot, így ritka esetben kerül sor nemzeti szinten ipari vevő megnyerésére. Erre példa lehet az előbbieken ismertetett Coca-Cola – Lidl ügyfélcsere. Az ipari vevők közül a Bonbonetti kivétel volt olyan szempontból, hogy az nemzeti szinten kért ajánlatot negyedéves rendszerességgel. M.A. szerint a Bonbonettivel kapcsolatban szintén egy vagy két megbeszélés zajlott F.Z. és közte, de a találkozók pontos dátumára nem emlékszik, valamikor 2007 decembere és 2008 év vége között kellett lennie.

45. M.A. a kiskereskedelmi vevők kapcsán előadta, hogy azok felosztása könnyebb volt, mivel nemzeti szinten bonyolítják a beszerzéseiket. A kiskereskedelmi vevők tekintetében a fő téma mindig a status quo fenntartása volt, vagyis annak biztosítása, hogy „tartsák magukat távol” egymás ügyfeleitől. A kiskereskedelmi vevők tekintetében előadta, hogy a legtöbb koordináció a Tesco esetén valósult meg. A Tesco általában két szállítóval dolgozott, és a kiválasztott szállítóknak ugyanolyan áron kellett ellátniuk a Tesco-t. Amikor új potenciális vevő jelent meg a piacon, M.A. kezdeményezőleg kereste meg F.Z.-t a további lépések megbeszélése érdekében.
46. M.A. előadta, hogy F.Z.-vel SMS-en keresztül értékesítési mennyiségekre vonatkozó információkat cseréltek. A cserélt mennyiségi információk összesített mennyiségi adatok voltak, ipari/kiskereskedelmi szektorra, illetve export-mennyiségekre lebontva. M.A. elmondása szerint ez elegendő volt annak megállapítására, hogy a versenytárs megtartotta-e a status quo-t.
47. A Mátra Cukor és P.B. előadása szerint a felek mobiltelefonon is rendszeres kapcsolatot tartottak. A fenti témák egyeztetése céljából telefonbeszélgetéseket folytattak, SMS-ben pedig értékesítési mennyiségi adatokról értesítették egymást. P.B. ezt kérdésre előadva kiegészítette azzal, hogy F.Z.-t akkor hívta fel például, ha a Pepsi jelezte, hogy az Agrana nagyon kirívó árat adott. A két fél a telefonbeszélgetések során tájékoztatta egymást a piacról; tenderekre benyújtandó ajánlatok egyeztetése esetén előfordult, de nem volt jellemző, hogy nagy vonalakban megállapodtak.
48. P.B. előadása szerint az Eastern Sugar piacról történő kivonulását követően az Eastern Sugar tradicionális ügyfeleit többnyire az Agrana szerezte meg, illetve ebben az időszakban egyre nagyobb teret nyertek a kereskedők is. Ezzel kapcsolatban tudomása szerint nem volt megállapodás.
49. Az információcsere célja tekintetében a Mátra Cukor előadta, hogy általános egyetértés volt a felek között abban, hogy a cél a *status quo* fenntartása, vagyis a piaci részesedések és a tradicionális ügyfelek megőrzése, az információcsere ehhez kötődött. A status quo fenntartását jelölte meg célként M.A. is. Szerinte az egyeztetéseknek nem volt piaci hatása a csomagolók és az importcukor által támasztott éles verseny miatt; az adott időszakban bekövetkezett árváltozások nem állnak összefüggésben a versenytársak közti megbeszélésekkel, az áremelkedések az árfolyamváltozásnak tudhatók be.
50. P.B. a felek magatartásával összefüggésben előadta, hogy a cukoripar elég konzervatív, a három pólus kialakulása szinte automatikusan meghatározta azt is, hogy mely vevőnek mely eljárás alá vont szállít. A cukor piacon a fuvarozási költség nem elhanyagolható, ezért a cukorgyárak területe is meghatározta azt, hogy ki kinek szállít. Arra a kérdésre, hogy volt-e olyan, amikor valamely vevő tartósan váltott volna szállítót, elmondta, hogy ez nem igazán volt jellemző és nem is volt rá szükség, mivel a szereplőknek érdeke volt a piac stabilizálása. A cukorpiacon a történelmi partnerségek jól megalapozottak voltak, akkor lehetett hosszabb távon változtatni, ha valamely eljárás alá vont képtelen valamit teljesíteni.
51. S.J. meghallgatására súlyos egészségi állapota miatt nem kerülhetett sor.

52. K.A. 2005-től dolgozik a Mátra Cukornál. Kereskedelmi igazgatóként 2005-2007 között a kereskedelmi és az ipari ügyfelekkel, 2007-től csak az ipari ügyfelekkel foglalkozott. Meghallgatása során azt nyilatkozta, hogy nem volt tudomása arról, hogy a Mátra Cukor 2003-2009 közti időszakban a versenytársaival árakról vagy vevőkről egyeztetett volna, vagy ha volt is ilyen magatartás, ő nem érzékelt belőle semmit. Elmondta, hogy az Agrana és az Eastern Sugar értékesítőivel, kereskedelmi igazgatójával évente többször találkoztak, azonban árakról, mennyiségekről sosem beszéltek.
53. A meghallgatás során K.A. a Mátra Cukor által említett egyes vevők (lsd. a 40-41. pontokat) vonatkozásában a következőket adta elő:
- A *Penny Marketnek* a Mátra Cukor korábban azért nem szállított (2007-ig, amíg a meghallgatott személy felügyelte a területet), mert túl sok visszatérítést kér, és túlzottan alacsony ár-elvárásai voltak;
 - A *Rauchnak* a szállítási távolság és költség miatt nem szállítottak. (Alapvetően a közelebb eső ügyfelekre koncentráltak.)
 - A *Coca-Colának* 2007-ig szállítottak.
 - A *Lidl-nek* akkor szállítottak, ha sikerült tendert nyerni.

V.1.2. A Nordzucker csoport részéről becsatolt irati bizonyítékok

V.1.2.1. A 2003/2004-es információcserére vonatkozó irati bizonyíték

54. A Mátra benyújtott egy, a vállalat belső levelezéséből származó e-mail üzenetet, amelyet Cs.É., az Agrana munkavállalója küldött 2003. június 5-én P.Z.-nek (a Mátra Cukor munkavállalójának).²¹ Az e-mailt még P.T. kapta meg az Eastern Sugar részéről. A levélben a feladó arról tájékoztatja a címzetteket, hogy soha ilyen gyorsan nem készült még el. A levélnek két melléklete van.
- I. Az egyik táblázat „Összehasonlítás xls” *a)* egymás melletti oszlopokban a 2001. július - 2002. május és a 2002. július - 2003. május időszakokban, illetve *b)* külön a 2002. július – 2003. május időszakban, valamint a *c)* 2003. januártól májusig terjedő időszakban hasonlítja össze a három nagy cukorgyártó által iparági bontásban több, körülbelül 200 ügyfélnek az eljárás alá vontak által szállított cukormennyiséget. A táblázat részletes adatokat tartalmaz, az egyes vevőket különböző csoportokra bontja és egyes vevőnként és összesítve csoportonként is megadja, hogy az eljárás alá vontak pontosan mennyit értékesítettek. A fentebb *b)* pont alatt jelölt, 2002. július - 2003. május közötti időszakra vonatkozó táblázat és a fentebb *c)* pont alatt jelölt, 2003. január-május közötti időszakra vonatkozó táblázat az értékesített mennyiségeken kívüli egyéb oszlopokat is tartalmaz. Ezek: „Designated supplier” (kijelölt szállító), Actual Price (aktuális ár), Min price (minimum ár), Remarks (megjegyzés), Payment days (fizetési határidő). Ezen oszlopok közül a „Designated Supplier” rovat sehol sincs kitöltve, a többi rovat pedig csupán néhány vevőnél tartalmaz megjegyzést.

²¹ Vj/50-176/2009. K-18. melléklet

- II. Az e-mail másik csatolmánya szintén egy Excel táblázat „2003. május” névvel. A táblázat az előző pontban bemutatott táblázatokban szereplő vevők bontásában tartalmazza az Agrana, a Nordzucker, és az Eastern Sugar által az egyes vevőknek szállított mennyiségeket. A táblázat további oszlopai („Designated supplier”, Actual Price, Min price, Remarks, Payment days) közül a „Designated Supplier” rovat sehol sincs kitöltve, a többi oszlop pedig csupán néhány vevőnél tartalmaz megjegyzést.
55. P.Z., aki a Mátra Cukornál kereskedelmi adminisztrációval foglalkozott az e-mail elküldésének idején, meghallgatása során²² úgy nyilatkozott, hogy a táblázatba a vevőkhöz a saját cégcsoportjának adatait kellett beírnia, elküldenie Cs.É., akitől pedig utóbb megkapta az összesített kitöltött táblázatot. Ezt a feladatot többször is elvégezte, de nem havi rendszerességgel, és arra sem emlékszik, hogy meddig kellett kitölteni a táblázatokat. A kérdéses e-mailt K.A.-nak, az akkori kereskedelmi igazgatónak továbbította.
56. A táblázattal kapcsolatos egyéb nyilatkozatokat a V.2.3. és az V.2.6. pontok tartalmazzák.

V.1.2.2. Híváslista

57. A Mátra Cukor beadványában²³ csatolta M.A. telefonhívásainak és SMS-einek listáját. F.Z. nyilatkozatából tudjuk, hogy ő és M.A. rendszeresen találkoztak egymással és telefonon is tartották egymással a kapcsolatot. A híváslistából kiderül, hogy M.A. F.Z.-t a körülbelül másfél éves időszakban 108 alkalommal hívta telefonon, vagy küldött számára SMS-t. A kérdéses időszakban használt telefonkészülék SIM kártyája a vizsgálat idején már nem állt rendelkezésre, így az elküldött üzenetek tartalmát a vizsgálat nem tudta beazonosítani.

V.1.2.3. SIM kártyáról lemásolt SMS-ek

58. A Mátra Cukor a GVH rendelkezésére bocsátotta P.B. és M.A. mobil telefonjának SIM kártyáját és P.B. laptopját, azok tartalmának áttekintése céljából.²⁴ M.A. mobil telefonjának azonban csak a vizsgált időszakot követően használt SIM kártyája állt rendelkezésre, ezért az a jelen ügy szempontjából nem releváns.
59. P.B. laptopján a vizsgálat nem talált a jelen versenyfelügyeleti eljárással kapcsolatos bizonyítékokat.
60. P.B. mobiltelefonjának SIM kártyáján a P.B. telefonszámára beérkező SMS-ek lettek elmentve, így ezek azonosítására volt lehetőség.²⁵ Az SMS-ek szövegének érthetősége miatt e helyütt utalunk rá, hogy az SMS elküldői hogyan értelmezték az üzenetek szövegét.
61. A vizsgált SIM kártyán négy darab bejövő, Sz.P.-től érkezett SMS szerepelt 2006. március 8. és 2006. április 5. közötti dátummal. Az SMS-ek a „C cukor”, „belföld”, „EU”, „D”, „tam exp”, „c” megjelölések mellett számokat, vagy

²² Vj-50-135/2009.

²³ Vj-50-176/2009.,

²⁴ Vj-50-204/2009.

²⁵ Vj-50-216/2009.

számokat és a „t” megjelölést tartalmazzák. Sz.P. tanúkenti meghallgatása²⁶ során előadta, hogy „a számok tonnákra utalnak, a 'D' lehet, hogy a domesticre utal, 'tam exp' támogatott exportot jelent, a 'c', 'C' cukorra utal”.

62. A vizsgált SIM kártya hat darab, 2006. február 9. és 2007. február 6. közötti bejövő, F.Z. részéről küldött SMS-t is tartalmazott. Ezekben az SMS-ekben a „D”, „C”, „Dom”, „eu”, „c”, „tam ex”, „ex”, „int”, „Cukor”, „ Quota IN EU”, „OUT EU” megjelölések mellett számok szerepelnek, két SMS-ben pedig az „És te?”, illetve az „És nálatok” kérdés is. F.Z. második meghallgatása során²⁷ az SMS-ek tartalmát egyenként értelmezte az alábbiak szerint:

- „A D belföldöt jelent, „domestic”. Az EU az EU-ba történő szállítást jelenti. A C a C-cukorra utal. Ha ezt tényleg én küldtem, akkor azt jelenti, hogy III. hó 9-én küldtem az SMS-t. Jelentése az, hogy belföldre értékesítettünk az elmúlt hónapban 4323 tonnát, az EU-ba 557 tonnát, C-cukorból 9899 tonnát.
- A Dom is a domesticre utal. Tudnom kellett, mások hogy állnak a piacon, azért szerepel az SMS-ben a kérdés, hogy „És nálatok?” Az igazgatóság felől az volt a nyomás, hogy amellett, hogy a jogellenes cukrot kiszűrjük, minél többet értékesítsünk – többet, mint a konkurencia.
- A tam exp a támogatott exportra utal, a c ex a C-típusú cukor exportjára.
- Az int jelentése intervenció. Ez az adat egyébként éves összesített mennyiségre vonatkozóan nyilvános.
- A Quota IN EU-1345 jelentése, hogy az EU-ba 1345 tonna került exportálásra. Az OUT EU jelentése valószínűleg az EU-n kívüli országokra utal.”

V.1.2.4. A Mátra Cukor igazgatósági értekezletéről készült feljegyzés és a Nordzucker csoporton belül elküldött két elektronikus levél

63. A Mátra Cukor 2003. április 25-én tartott igazgatósági értekezletről készült feljegyzésben²⁸ az alábbi mondat szerepel: „A Nordzucker üzletpolitikája kisebb vihart okozott, hiszen Danone ajánlatunkat az Agrana barátságtalan lépésnek minősítette.”

64. A Mátra Cukor két iratot²⁹ csatolt be, amelyek a Nordzucker csoporton belüli e-mail váltást tartalmazzák. Az első e-mail egy bizonyos vevő részére nyújtandó ajánlattal kapcsolatban a következőképpen tájékoztat: „As I know Agrana give 655 EUR/t ES probably only for Q4 2006: 660 EUR/t”. A második e-mail szerint „ES [Eastern Sugar] március végéig ki akarja futtatni saját termékét, 3500 mt.” Az e-mailhez csatolt táblázat különböző bontásban vevőnként és cukorgyáranként részletes információkat tartalmaz különböző kiszerelésű cukortermékek bolti piaci áraitól.

²⁶ Vj-50-214/2009.

²⁷ Vj-50-213/2009.

²⁸ Vj-50-176/2009., K/21. melléklet

²⁹ Vj-50-176/2009., K-19. és K-20. számú mellékletek

65. A Mátra Cukor nyilatkozata szerint a kérdéses e-mailek nem utalnak az eljárás alá vontak közti egyeztetésre, mert a versenytársak által adott ajánlat részleteire vonatkozó információk gyakran a vevőktől származtak. A cukorgyárok és vevőik közötti tárgyalások ugyanis a gyakorlatban nem ritkán több hónapon keresztül zajlottak, amely időszak kiváló lehetőséget biztosít a vevőknek arra, hogy erős nyomást gyakoroljanak az egyes cukorgyárok által ajánlott árakra. Az árak leszorítása érdekében ezért gyakran a vevők adnak tájékoztatást a versenytárs cukorgyárok által ajánlott/ajánlani tervezett árszintről. K.A. ezzel összhangban mondta el, hogy a Mátra Cukornak a nagykereskedőktől és vevőktől volt arra vonatkozó információja, hogy az Eastern Sugar saját termékeit ki akarja futtatni a piacról. A mellékletben szereplő táblázat a bolti piaci árakat tartalmazza, amiket a Mátra Cukor egyik alkalmazottjának munkaköri kötelessége volt összegyűjteni.

V.2. A Südzucker csoporthoz tartozó vállalkozások és munkavállalóik részéről tett nyilatkozatok, irati bizonyítékok

V.2.1. Irati bizonyítékok

66. Az Agrana székhelyén F.Z. irodájában megtartott Tpv. 65. § szerinti helyszíni szemle alkalmával lefoglalt irat³⁰ két táblázatot tartalmaz. Az első táblázat a 2004-2005-ös cukorév július-október hónapjaira vonatkozó adatokat tartalmaz „S.O.M.” felirattal. A táblázatban számok és százalékos adatok vannak feltüntetve eljárás alá vontanként, illetve összesítve a következő bontásban: „YTD” felirat alatt „Volume”, „S.O.M.”, „Target”; „Balance vs.” felirat alatt „Diff”, „Quota”, „TTL”. A második táblázat felirata „S.O.M. 2004-2005 Sugar Year Q2”. A táblázat fölött 2004 Oct. felirat szerepel és abban eljárás alá vontanként és összesítve a következő sorok alatt jelennek meg számok és százalékos értékek: „Volume”, „SOM”, „Target”, „Diff”. A táblázaton látható dátum 2004. november 9..
67. F.Z. nyilatkozata³¹ szerint a táblázatokat nem ő készítette, azonban a legjobb tudomása alapján a következőképpen értelmezte. A táblázat a teljes értékesítésről szól. Az „S.O.M.” jelentése „share of market” azaz piaci részesedés a 2004-2005-ös cukor évre. A táblázat keletkezésének idejében a cukor év a naptári évtől hat hónappal el volt tolva, így értelmezése szerint a táblázat a júliustól októberig terjedő adatokat tartalmazza. A következő lapon októberi adatok szerepelnek. A táblázat soraiban a három cukorgyártó szerepel „AME” jelenti az Agrana-t, a „NZ” a Nordzuckert, az „ES” pedig az Eastern Sugart. A „Total” értelemszerűen a három összege. Az „S.P.L.Y” jelentése „same period last year” azaz az előző év azonos időszaka, a „Diff.” pedig különbséget jelent. A táblázat első oszlopa „Volume” tehát mennyiség, második a „S.O.M.” tehát piaci részesedés, van egy „Target” oszlop, ami célt jelent. A következő oszlop felirata „Diff.” azaz eltérés számszakilag a „Target” és a „Volume” oszlop különbsége, A „TTL” jelentését F.Z. nem tudta értelmezni, a

³⁰ Vj/50-3/2009/4.

³¹ Vj-50-160/2009.

megelőző két oszlop összege lehet.³² A második táblázatot F.Z. nem tudta értelmezni.

V.2.2. A Magyar Cukor igazgatósági üléseiről készült jegyzőkönyvek

68. A Magyar Cukor az eljárásban csatolta a 2003. januárja és 2009 júliusa között keletkezett igazgatósági üléseiről készült jegyzőkönyveit.³³ A jegyzőkönyvekben többek között a következők szerepelnek:

- 2003. nov. 24.: „Az AMÉ [Agrana] eddigi piaci részaránya 8 ezer tonnával elmarad a kvótához képest, az ES [Eastern Sugar] offenzív értékesítési politikája miatt.”
- 2004. okt. 11.: T.Z.: „[...] A piacon az ES rendkívül expanzív értékesítési politikát folytat, amit közeljövőben várhatóan a NZ [Nord Zucker] is követni fog.[...]” Az igazgatóság egyhangúlag jóváhagyta, hogy az AMÉ az 50 kg-os cukor árát [...] csökkentse. Amennyiben ezzel sem lehet stabilizálni a kívánt piaci részesedést, akkor egy második árcsökkentés keretében az ár [tovább] csökkenthető.”
- 2005. jan. 12.: F.Z.: „Az üzleti év végére nem lehet ledolgozni az AMÉ 11 ezer tonnás relatív lemaradását a két belföldi versenytárhoz képest. [...] Jelenleg a piacot a NZ agresszív eladási politikája határozza meg, az AMÉ jelentős teret veszített a kiskereskedelemben.” J.P.: „Az Eastern Sugar-rel szemben offenzíven kell fellépni.”
- 2005. márc. 7.: F.Z.: „Az ES folytatja agresszív értékesítési politikáját a belföldi piacon [...] Céljuk továbbra is a teljes kvóta belföldön történő értékesítése.” „J.P. kérte, hogy a jövőben értékesítési jelentés egészüljön ki egy keresleti-kínálati táblázattal is. Ebben fel kell tüntetni valamennyi fontosabb piaci szereplőről a rendelkezésre álló adatokat, az értékesítésen túl a készletekről, a feltételezett árakról és költségekről is. Be kell azonosítani a konkurensok főbb üzleti partnereit.”
- 2005. ápr. 14.: „J.P.: Az értékesítésben elsőszámú célkitűzés a belföldi volumenek és árak teljesítése. Belföldön kiemelt piaci célnak az ES vevőinek megszerzését kell tekinteni.”
- 2005. jún. 9.: „Az Eastern Sugar Rt-vel szemben továbbra is agresszív értékesítési és árpolitikát kell folytatni, vevőiket meg kell szerezni. Ezt a célkitűzést a 2005/06-os üzleti éves terv teljesítésének árán is el kell érni. Amennyiben a Magyar Cukor Rt. saját készletei nem elégségesek a piaci célok eléréséhez, akkor társgyáraktól lehet cukrot vásárolni.”
- 2005. júl. 8.: „J.P.: [...] A Hajdúsámsoni Sterierobst telephelyen megnyitott logisztikai bázissal egyértelmű jelzést kell tenni az Eastern Sugar felé a cég offenzív piaci szándékairól.”

³² Vj-50-160/2009.

³³ Vj-50-203/2009., Vj-50-24/2009. III. függelék

- 2005. aug. 25.: „J.P. megerősítette, hogy az Eastern Sugar Rt.-vel szembeni offenzív belföldi értékesítési politikát folytatni kell. Egyidejűleg kemény jelzéseket kell adni a Nordzucker irányába is.”
- 2006. okt. 19.: „R.K.: Az import cukor árcsökkentését némi késéssel követni kell, de nincs szükség agresszív megelőző árcsökkentésre. A Norzuckerrel szemben az ES korábbi partnereinek megszerzése érdekében offenzívan kell fellépni, nem szabad hagyni, hogy a vevők többségét ők szerezzék meg. Távolatilag ennek az új piacnak az 50 %-át a MC-nek kell megszereznie. A magyarországi Coca-Cola megrendelést mindenféleképpen meg kell szerezni. Amennyiben a magyar gyárakból a vevői igények kezdetben nem elégíthetők ki, akkor Leopoldsdorfból is lehet szállítani.”
- 2006. dec. 21.: „Az igazgatóság megerősítette, hogy az Eastern Sugar vevőinek megszerzését folytatni kell. A cél továbbra is az ES korábbi piaca 50 %-ának megszerzése.”
- 2007. márc. 29.: „R.K.: Az ES korábbi kiskereskedelmi vevőinek (Penny, Provera, Reál) megszerzése kiemelt prioritás. Ennek érdekében rugalmas árképzési stratégiát kell alkalmazni.”

V.2.3. T.Z. nyilatkozata

69. T.Z., aki az Agrana Magyarország Kft. ügyvezetője, egyben a Magyar Cukor Rt. igazgatótanácsának tagja volt 2004. decemberéig, tanúvallomásaiban³⁴ elmondta, hogy P.B.-t és Sz.P.-t is ismerte, szakmai fórumokon, ügyfeleknél többször is találkoztak. A tanú tagadta, hogy hármásban értékesítési adatokról és árakról tájékoztatták volna egymást, de hozzátette, hogy a CIE marketing bizottságában volt olyan feladat, hogy piaci információkat szerezzenek be a szürke és fekete import visszaszorítása és marketing tevékenység kialakítása érdekében. Elmondása szerint havonta kellett a CIE-nek adatokat szolgáltatni.
70. A vizsgáló azon kérdésére, hogy „a cukorértékesítők vevőkre lebontva megadták azt, hogy kinek szállítottak az adott hónapban cukrot?” a következő választ adta: „Volt egy ilyen törekvés, az ágazati statisztikákhoz volt szükséges, meg voltak olyan illegális mozgások, amelyeket csak így lehetett követni. Voltak olyan változások, amit a helyettesítés nem indokolt, itt illegális mozgásra lehetett következtetni.” Az V.1.2.1. pontban szereplő e-mail tanú elé tárását követően a tanú elmondta, hogy ismeri a táblázatot, az mennyiségi adatokat tartalmaz, amelyek megosztására a kvótarendszerre való felkészülés miatt volt szükség. Vizsgáló azon kérdésére, hogy miért nem volt elég aggregát adatokat átadni egymásnak, előadta, hogy azért volt rá szükség, mert egyes piaci szereplők exportálták a cukrot, majd visszaimportálták; féllegális vámtarifaszám alatt került be az országba a cukor, ezért volt szükség a piac részletes figyelésére. Hozzátette, hogy akkoriban VPOP vizsgálathoz is kellett adatokat szolgáltatniuk. A mennyiségi adatok cseréjével kapcsolatban a tanú kérdésre válaszolva előadta, hogy az árképzésben nem volt szerepe annak, hogy a versenytársak ismerték egymás mennyiségi adatait, legfeljebb abban adtak

³⁴ Vj-50-134/2009.

támpontot, hogy a kiskereskedelmi vevők fejlődőképességét felmérje az eladó. Ez alapján reálisabban lehetett felmérni, hogy az általa ígért mennyiség mennyire reális, de voltak meglepetések, ezért ez a szám viszonylagos volt. A vevői igények mindig az előző év teljesítéseikhez képest jelentkeztek, az ár hosszú tárgyalások során alakult ki, így a mennyiségi adatok ismeretének közvetlen hatása nem, legfeljebb közvetett hatása lehetett az árképzésre.

71. A tanú konzekvensen tagadta, hogy az eljárás alá vontak a cukor árára vonatkozó adatokat cseréltek volna, hozzáteve, hogy a polci árak nyilvánosak voltak, amiből könnyen vissza lehetett következtetni a beszerzési árakra. Ugyanakkor akkoriban előfordult az is, hogy beszerzési ár alatt értékesítettek.
72. A tanú szerint jövőbeli stratégiára vonatkozó információkat az eljárás alá vontak szintén nem egyeztettek.

V.2.4. F.Z. nyilatkozatai

73. F.Z. 2005-től a Magyar Cukor kereskedelmi igazgatója. Az első meghallgatása során³⁵ az Agrana képviselőjében nyilatkozott. Elmondta, hogy ismeri P.B.-t; döntési pozícióba kerülésétől kezdve találkozott vele havonta, kéthavonta. a CIE irodában, a hatvani gyárban, éttermekben. Előadása szerint a találkozókra azért került sor, mert az eljárás alá vontak ugyanazokkal a problémákkal szembesültek: jelentős számú importőr jelent meg, akik jórészt szürkén vagy feketén értékesítettek. F.Z. elmondása szerint ezeken a találkozókön Sz.P. is részt vett, de rövidebb ideig, mert az Eastern Sugar beszüntette magyarországi tevékenységét. A találkozókön elhangzottakkal kapcsolatban F.Z. előadta, hogy az értékesített mennyiségek szóba kerültek, hogy mennyit sikerült a másikkal a piacon elhelyezni, ugyanis a hivatalos statisztikák elég késéssel álltak rendelkezésre. (A hivatalos statisztikák a CIE-nél 3 hónappal később álltak rendelkezésre). Az eljárás alá vontak az import számokat a CIE-től kapták, ők pedig a KSH-tól. A mennyiségeket a felek nem ügyfelekre lebontva beszéltek meg, hanem összesített adatokat osztottak meg egymással. F.Z. elismerte, hogy telefonon is érintkezett P.B.-vel. Elmondása szerint azért hívta fel, hogy „*a számot mondja be. Azért kellett a számok, hogy mekkora a piac, régen ez egyértelmű volt, mert nem lehetett importálni a cukrot, lehetett optimalizálni sok mindent. Kíváncsi voltam, hogy mekkora a piac.*” A jogi képviselő kérdésére válaszolva ehhez hozzátette, hogy a versenytársaktól kapott adatot megmutatta főnökeinek összehasonlításképpen, hogy az adott évben hogyan teljesítettek. A piaci információ fontos volt annak megítéléshez, hogy a cég hogyan teljesített a piacon.
74. F.Z. tagadta, hogy P.B.-vel arról tárgyalt volna, hogy ki kinek és milyen áron szállít. Elmondása szerint a vevőktől meg lehetett tudni, hogy kinek ki a szállítója és van-e kizárólagosság a szállítás tekintetében. Az árak vonatkozásában utalt arra, hogy a vevőknek komoly alkupozíciója van. Ha jó az eladó és a vevő között a kapcsolat, akkor az eladó megkapja a lehetőséget, hogy ha alacsonyabb árat ad a versenytársnál, akkor szállíthat, ha pedig a versenytárssal azonos árat ad, akkor a fele mennyiséget ő szállíthatja be.

³⁵ Vj-50-122/2009.

75. F.Z. elmondta, hogy ismeri M.A.-t. Többször hívták egymást, SMS-eztek, illetve személyesen is találkoztak; a munkakapcsolaton túli személyes emberi kapcsolat is volt köztük. Találkozóik Mc'Donalds éttermekben voltak, ahol az „*elmúlt havi számokról*” is szó volt.
76. A meghallgatás során az ügyfél elmondta, hogy a Pepsinek három éve szállítanak. A cégnek nemzetközi tenderei vannak, ő személy szerint nem tárgyalt a vevővel. A Haribo vonatkozásában előadta, hogy a vevőhöz ketten szállítanak be 50-50 %-ban, mely beszállítói politika a Haribo külföldi vezetőségének a döntése.
77. F.Z. második meghallgatása során³⁶ az V.2.1. pontban szereplő e-mail mellékletében szereplő táblázatok vonatkozásában elmondta, hogy azokat nem ő készítette. Az irat abból az időszakból való, amikor még nem volt kereskedelmi igazgató. A táblázatok rövidítéseit a 67. pontban foglaltak szerint értelmezte.
78. F.Z. harmadik meghallgatása során³⁷ az általa P.B.-nek küldött SMS-ek kapcsán egyrészt értelmezte az SMS-ekben szereplő rövidítéseket, másrészt kifejtette, hogy az adategyeztetések elsődleges célja a jogellenesen behozott cukormennyiség kiszűrése, nyomon követése volt, sosem vitatták meg, hogy a számokkal mit szeretnének csinálni.

V.2.5. A Magyar Cukor 2006-2007-es információcserével kapcsolatos nyilatkozata

79. F.Z. harmadik meghallgatását követően a Magyar Cukor a 2006-2007-es információcserével kapcsolatban előadta, hogy az információcsere semmilyen összefüggésben nem volt a társaságok tervezett jövőbeli értékesítési politikájával, sem a múltban alkalmazott értékesítési árakkal. Elmondásuk szerint, noha 5-6 éves időtávban már nem lehet teljes pontossággal rekonstruálni az információ átadás konkrét indokait és céljait, annyi valószínűsíthető, hogy az elsődleges célja a piacon ekkor megjelent importőrök tevékenységének felmérése (mennyiség becslés) és ezzel összefüggésben a szükséges kormányzati intézkedések előmozdítása volt. Ennek alátámasztására a Magyar Cukor előadta, hogy 2004-et követően a magyar cukorgyártóknál jelentős feleslegek halmozódtak fel, mivel a megtermelt kvóta töredékét sem tudták eladni a beáramló olcsó import miatt. Az import egy jelentős része illegálisan került Magyarországra, így folyamatos egyeztetés folyt a minisztériumokkal és vámszervekkel e tekintetben, ehhez pedig az import piaci részarányának ismeretére volt szükség, amely hivatalos statisztikákból nem volt elérhető. Ezenkívül az intervenciók felvásárlás gyakorlati lebonyolításával kapcsolatos, EU-magyar tárgyalásokhoz is naprakész keresleti-kínálati információkra volt szükség.
80. A Magyar Cukor nyilatkozata szerint a magyar cukorgyártók a nehéz piaci helyzetben többször próbálták érdekeiket akár saját nevükben, akár a CIE-n keresztül közösen érvényesíteni, amihez szükség volt a közelmúltbeli folyamatok ismeretére. Az információcsere azonban semmiféleképpen nem

³⁶ Vj-50-160/2009.

³⁷ Vj-50-213/2009.

jelentette az értékesítési politikák összehangolását, a piaci árak befolyásolását vagy ennek kísérletét, ez nem is lett volna gazdaságilag racionális és kivitelezhető.

V.2.6. Cs.É. nyilatkozata

81. Cs.É.-t – aki 2001-2005 között a Magyar Cukor kereskedelmi igazgatójának asszisztense volt – az V.1.2.1. pontban részletezett e-maillal kapcsolatban tanúként hallgatta meg a GVH.³⁸
82. Cs.É. elmondta, hogy 2001-től havonta készített a mellékletben találtakhoz hasonló táblázatokat, de nem emlékszik meddig, de nem 2005-ig. A táblázatok úgy készültek el, hogy a Mátra Cukortól és az Eastern Sugar-tól átküldték az adatokat, majd a tanú azokat összesítette és visszaküldte az összesített táblázatot a másik két eljárás alá vontnak. A tanú szerint a táblázat első oszlopai, amiket ő töltött ki, mennyiségi adatokat tartalmaznak. A táblázat további oszlopait, amelyek a mennyiségi adatokon kívüli részleteket tartalmaznak, azonban nem ő készítette, ő olyan táblázatokkal, amelyekben ezen sorok is szerepelnek, sohasem találkozott.

V.3. Az Eastern Sugar korábbi alkalmazottja részéről tett nyilatkozatok

V.3.1. Sz.P. nyilatkozatai

83. Sz.P. a vizsgált időszakban az Eastern Sugar alkalmazottja volt, 2002-től kereskedelmi igazgatói beosztásban. Első, tanúkénti meghallgatása³⁹ során elmondta, hogy F.Z.-t és P.B.-t is ismeri, évente több alkalommal is találkozhattak konferenciákon a CIE ülésein stb. Volt, hogy hárman külön is találkoztak a CIE székházban a marketing bizottság kapcsán, azonban arra nem emlékezett, hogy P.B. hatvani irodájában találkoztak volna. A tanú arra sem emlékezett, hogy konkrét termelési adatokat megosztottak volna egymással, azonban elmondta, hogy ha F.Z. ezt nyilatkozta, akkor lehetséges, hogy így volt, de nem tudta megerősíteni. Konkrét, ügyfélre lebontott értékesítési mennyiségekről nem volt szó a tanú nyilatkozata szerint. (Véleménye szerint ezt a vevőktől is megtudhatta volna.) A tanú M.A.-val személyesen nem találkozott. A tanú a V.1.2.1. pontban részletezett e-mailre nem emlékezett, azonban elmondta, hogy az e-mail mellékleteként csatolt táblázathoz hasonlókat ők is készítettek cégen belül, ezeket a számokat a vevőktől meg lehetett tudni.
84. Sz.P. második tanúkénti meghallgatása⁴⁰ során elmondta, hogy P.B.-t ismeri, több helyen találkoztak. Tagok voltak a Cukor Terméktanácsban (CTT), a CIE-ben is, egyes szakmai fórumokon és rendezvényeken, a Cukorrépa Termesztők Országos Szövetségében (CTOSZ) is találkoztak. Több alkalommal beszéltek egymással telefonon.

³⁸ Vj-50-133/2009.

³⁹ Vj-50-127/2009.

⁴⁰ Vj-50-214/2009.

85. Az V.1.2.3. pontban ismertetett, a tanú által P.B.-nek küldött SMS-ekkel kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy az adatokat vagy P.B. kérhette, vagy véletlenül rossz címzettnek küldte. Az SMS-ekben valószínűleg tényadatokról van szó, mivel azok nem kerekített számok. A tanú elmondta, hogy az SMS-ben szereplő adatok a CIE-nél kerültek nyilvántartásra, mivel a CIE vezetett egy statisztikát, ami alapján követhető volt a magyarországi cukormennyiség összesített adata. A tanú, az Eastern Sugar jogi képviselőjének kérdésére válaszolva előadta, hogy P.B. vagy a CIE-ben, vagy a CTOSZ-ben, vagy a CTT-ban volt tisztviselő, így kérhette az adatokat, mivel ezek az adatok vezető tisztviselőként fontosak lehettek a számára, arra tekintettel is, hogy P.B. nyilatkozott konferenciákon, a sajtóban általános cukoripari kérdésekben. Sz.P. elmondása szerint az adatok a Rendtartáshoz kellettek, annak alapadatait képezték.

V.4. A CIE nyilatkozata és a részéről becsatolt irati bizonyítékok

86. A CIE írásos adatszolgáltatásában⁴¹ előadta, a CIE valamennyi, a vizsgált időszakban a CIE alkalmazásában állt munkavállalóját elbocsátotta, mivel a CIE tevékenysége 2009-től jelentősen leszűkült. A CIE az adatszolgáltatást a rendelkezésre álló iratok alapján válaszolta meg.⁴²
87. A CIE előadta, hogy a **marketing bizottság** 2000-2004 között működött. A GVH által vizsgált 2003-2004-es időszakban négy ülést tartott (hármát 2003-ban, egyet pedig 2004-ben). A marketing bizottság tagjai 2003-ban T.Z., P.B. és Sz.P. voltak.
88. A cukoripari vállalatok **rendszeres értékesítési adatszolgáltatást** nyújtottak a CIE felé⁴³, sőt ez a gyakorlat már a CIE jogelőd szervezeteinél is élt. A kétezres években ez az adatgyűjtés elengedhetetlen feltétele volt a cukorpiacon a magyar kormány által bevezetett több piacvédelmi intézkedésnek mint pl. a GATT szerződés alapján életbe léptetett ún. speciális mezőgazdasági védintézkedés, és a 2003-ban bevezetett ún. piacvédelmi vámpótlék vagy dömpingvám. Ezekhez az állami intézkedésekhez ugyanis elengedhetetlen feltétel volt a hazai termelésű és importcukor havi értékesítési megoszlásának, és árának bemutatása a WTO felé, amihez az állam egyáltalán nem rendelkezett adatokkal. Az EU csatlakozást követően az iparág naprakész összesített értékesítési statisztikáira például az állami cukor intervenció kapcsán volt szüksége a hatóságoknak, amit a CIE prezentált.
89. A társaságok által szolgáltatott értékesítési adatok összegyűjtése és visszaküldése a 2003-2009. időszak alatt a CIE-nél rendelkezésre álló információk alapján, három különböző módon történt:
- A 2003. január - 2004. október közötti időszakban a CIE végezte az adatok összegyűjtését és vállalkozásonként lebontott egyedi adatok eljárás alá vontakhoz történő visszajuttatását havi jelentések formájában. A CIE nem talált a korábbi anyagok között az adatszolgáltató és a jelentéseket megkapó

⁴¹ Vj-50-121/2009.

⁴² Vj-50-121/2009.

⁴³ Vj-50-121/2009.

személyekről bővebb információt. Egy korábbi CIE munkatárs szóbeli közlése alapján a havi kimutatásokat a vállalkozások kontrolling osztályai küldték meg a CIE-be, az összesített iparági kimutatásokat pedig a CIE a vállalkozások kereskedelmi vezetőinek és esetenként a vállalkozások vezetőinek küldte meg.

Az adatszolgáltatások alapján a következő táblázatok készültek:

- a) „*Cukor értékesítési adatok*” táblázat: fajtankénti bontásban (kristálycukor, minőségi kristálycukor, finomított kristálycukor, porcukor) kiserelésenként (ömlesztett, BIG_BAG, 10 kg-os stb.) adja meg az eljárás alá vontak által értékesített mennyiségeket (tonnában). A táblázat ügyfelekre nincs lebontva. Havi és negyedéves visszabontású táblázat készült.
 - b) „*Cukormérleg*” táblázat: havi és negyedéves bontásban eljárás alá vontanként tonnánkénti bontásban a következő adatokat adja meg: nyitókészlet; készletmódosítás; termelés; import; egyéb vásárlás összesen; forrás összesen; belkereskedelem; közvetítő kereskedelem, ipar (feldolgozó); közvetett export; egyéb értékesítés; belföldi értékesítés; közvetett export; export; eladás társvállalatnak; eladás TIG-nek; egyéb csökkentés; összes csökkenés; zárókészlet.
 - c) „*Kristálycukor ÁFA nélküli termelői ára*” táblázat: eljárás alá vontanként összesített adatok 2003-2004-re negyedéves kimutatással 50 kg-os, 1 kg-os és ömlesztett cukorra nézve (mennyiség tonnában, ár Ft/T-ban, bevétel)
- A 2005. januártól 2007. szeptemberig tartó időszakban az adatok összegyűjtését és visszajuttatását a társaságokhoz nem a CIE, hanem a PWC könyvvizsgáló cég végezte. A CIE nyilatkozata szerint a PWC közbeiktatása mellett azért döntöttek, mert ezáltal az egyes társaságok csak az iparági összesített értékesítési adatokat ismerték meg, a versenytársak egyenkénti adatait azonban nem. Ez a megoldás éppen a versenyjogi aggályok miatt lett bevezetve, a GVH-val folytatott konzultációt követően. A GVH-val folytatott konzultáció körülményeiről nem áll rendelkezésre adat. A szerződés értelmében a társaságok havonta szolgáltatott adatokat a PWC-nek, majd a PWC aggregált adatokat küldött vissza a vállalkozásoknak.
- 2007. októbertől megszűnt a PWC megbízatása; 2007. november 1-től a PWC helyett a CIE gyűjtötte és dolgozta fel a cukormérleg adatokat a 12/2007. számú taggyűlési határozat alapján. Ennek az volt az oka, hogy az Eastern Sugar cukorpiacról való kivonulását követően nem volt többé értelme egy külső cég közbeiktatásának, mivel kétszereplős ágazatban az összesített adat alapján mindkét fél ki tudta számolni a versenytárs adatait. A CIE 12/2007. taggyűlési határozata alapján az adatkezelés ismét visszakerült a CIE-hez. Ennek értelmében az adatgyűjtés az alábbiak szerint egyszerűsödött:
- iparági cukormérleg (havi, gazdasági év kumulált, naptári év kumulált)

- iparági cukorértékesítési adatok fajtánkénti bontásban (havi, gazdasági év kumulált, naptári év kumulált)
- iparági melasz mérleg (havi, gazdasági év kumulált, naptári év kumulált).

Az adatokat a társaságok ezzel a feladattal megbízott felelősei minden hó 20-áig megküldték a CIE-nek. A CIE az adatokat feldolgozta és az összesített adatokat tartalmazó táblázatokat januárban (előző naptári éves adatok), áprilisban (október-márciusi adatok, gazdasági év félidő) és októberben (előző gazdasági éves adatok) megküldte a társaságoknak. Ez az adatszolgáltatási és jelentéskészítési rendszer 2008 szeptemberéig működött.

V.5. Védett tanú vallomása

90. Az eljárásban nyilatkozó védett tanú⁴⁴ a 2007. októberi hatvani találkozóra kapcsolatban elmondta, hogy a megbeszélésen P.B., M.A. és F.Z. vettek részt. A védett tanú szerint voltak cukoripari találkozók a CIE keretében, de ezeken árákról, piacról nem volt szó, mert ez ott tiltott téma volt. Tudomása szerint a kereskedelmi terület felelősei között voltak olyan találkozók, amelyek már árákról és piacról is szóltak. Konkrét dátumot nem tudott megnevezni. Elmondása szerint az is előfordult, hogy a megbeszélések a CIE marketing bizottsági ülései után voltak. A tanú nem tudott olyan konkrét találkozót, amelyen az Eastern Sugar részvételével egyeztetés történt, azonban ismeretei szerint Sz.P. mindig részt vett a megbeszéléseken.

V.6. Egyéb bizonyítékok

91. Az eljárás alá vontak adatszolgáltatásaikban⁴⁵ megjelölték, hogy a Mátra Cukornak és az Eastern Sugarnak 2003-2007 között, a Magyar Cukornak pedig 2003-2008 között kik voltak a legnagyobb kereskedelmi és ipari vevői. A végzés 111. pontja tartalmazza a jelen végzés szempontjából releváns adatoknak az elemzését.

VI.

Jogi értékelés

VI.1. Jogszabályi háttér

92. Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 81. és 82. cikkében foglalt versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2004. május 1. napjától hatályos 1/2003/EK tanácsi rendelet⁴⁶ (a továbbiakban: 1/2003/EK rendelet) 3. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy amikor a tagállamok versenyhatóságai az Európai

⁴⁴ Vj-50-199/2009. és Vj-50-222/2009.

⁴⁵ Vj-50-18/2009., Vj-50-21/2009., Vj-50-22/2009.

⁴⁶ Hivatalos Lap 2004. évi magyar különkiadás, 8. fejezet, 2. kötet 205. o

Unió működéséről szóló szerződés 101. cikk⁴⁷ (1) bekezdése szerinti megállapodásokra, vállalkozások társulásainak döntéseire vagy összehangolt magatartásokra, amelyek az ezen előírás szerinti értelemben befolyásolhatják a tagállamok közti kereskedelmet, nemzeti versenyjogot alkalmaznak, akkor az ilyen megállapodásokra, döntésekre vagy összehangolt magatartásokra az EUMSZ. 101. cikkét ugyancsak alkalmazzák. Az 1/2003/EK rendelet 5. cikke szerint a tagállamok versenyhatóságainak hatáskörük van arra, hogy egyedi esetekben az EUMSZ. 101. cikkét alkalmazzák. A kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról szóló bizottsági közlemény⁴⁸ (a továbbiakban: TKKÉ közlemény) 13. pontja szerint a kereskedelemre gyakorolt hatás kritériuma az EUMSZ. 81. és a 82. cikk alkalmazásának hatókörét azokra a megállapodásokra és magatartásokra korlátozza, amelyek alkalmasak arra, hogy az Unión belül legalább minimális szinten, határokon átnyúló hatást gyakoroljanak. Az Európai Bíróság megfogalmazása szerint a megállapodás vagy magatartás arra való alkalmasságának, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre hatást gyakoroljon, „érzékeltetőnek” kell lennie (22/71. sz. Béguelin-ügy [EBHT 1971., 949. o., 16. pont.]).

93. Az 1/2003/EK rendelet 5. cikke szerint a tagállamok versenyhatóságai olyan határozatot is hozhatnak egyedi ügyekben, amennyiben a birtokukban lévő információk alapján a tilalom feltételei nem teljesülnek, hogy részükről semmilyen intézkedés nem indokolt. Ennek megfelelő döntést eredményez, ha a GVH a Tpv. 72. §-ának (1) bekezdése a) pontja alkalmazásával a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetése mellett dönt.
94. A jelen versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált magatartás a Tpv. és az EUMSZ. szabályainak megsértése miatt párhuzamos jogalapon indult.
95. Az EUMSZ. alkalmazását a vizsgálat a felek piaci helyzetére, a cukor exportjára és importjára vonatkozó piaci adatokra és feltételezett jogsértő magatartás jellegére tekintettel látta indokoltnak.⁴⁹ Tekintettel azonban a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetésére, az eljáró versenytanács nem tartotta szükségesnek vizsgálni azt, hogy a feltételezett jogsértő magatartás valóban gyakorolható-e hatást a tagállamok közötti kereskedelemre.
96. A Tpv. 11.§-ának (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntése, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. A (2) bekezdés a) és d) pontja szerint ez a tilalom vonatkozik különösen a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására illetve a piac felosztására, az értékesítésből történő kizárásra, az értékesítési lehetőségek közötti választás korlátozására.

⁴⁷ 2009. december 1-i hatállyal az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 81. és 82. cikke az EUMSZ. 101. és 102. cikke lett. Az új 101. és 102. cikkek tartalmilag azonosak a korábbi 81. és 82. cikkel. A jelen határozat szempontjából a 101. és 102. cikk alatt a 81. és 82. cikkre utalást kell érteni, ahol ez szükséges.

⁴⁸ Hivatalos Lap C 101., 2004.4.27., 81. o.

⁴⁹ Vj-50-183/2009.

97. A Tpvt.-nek a versenyfelügyeleti eljárás megindításakor hatályos 72. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján az eljáró versenytanács a vizsgáló jelentésének kézhezvételét követően az eljárást végzéssel megszünteti, ha a vizsgálat elrendelésére okot adó, a 70. § (1) bekezdésében meghatározott körülmények nem állnak fenn, továbbá akkor, ha a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény; az eljárást megszüntető végzéssel szemben külön jogorvoslatnak van helye (82. §). A Tpvt.-nek a versenyfelügyeleti eljárás megindításakor hatályos 82. §-a szerint a vizsgálónak, illetve az eljáró versenytanácsnak az eljárás során hozott végzése ellen külön jogorvoslatnak csak akkor van helye, ha azt e törvény megengedi. A jogorvoslati kérelem előterjesztésének a végzésben foglalt foganatosítására, az eljárás folytatására - e törvény eltérő rendelkezése hiányában - halasztó hatálya nincs. A jogorvoslati kérelmet az ügyfél, illetve akire nézve a végzés rendelkezést tartalmaz, a végzés közlésétől számított nyolc napon belül terjesztheti elő. A (3) bekezdés szerint az eljáró versenytanács végzése elleni jogorvoslati kérelmet a Fővárosi Bíróság közigazgatási nemperes eljárásban bírálja el.

VI.2. A bizonyítékok értékelésének szempontjai

98. Az eljáró versenytanács a rendelkezésére álló bizonyítékokat – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. §-a (6) bekezdésének megfelelően – egyenként és összességükben értékelte. A Versenytanács a vizsgált magatartás értékelése során egyaránt értékelte az előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatások során lefoglalt irati bizonyítékokat, az ügyfelek és harmadik személyek által becsatolt irati bizonyítékokat, továbbá a meghallgatott ügyfelek nyilatkozatait és a tanúvallomásokat.
99. Az eljáró versenytanács figyelemmel volt a bizonyítékok értékelése kapcsán kikristályosodott bírói gyakorlatra, mely szerint a kartell megállapodásokat – jogellenes és titkos természetüknél fogva – ritkán foglalják a polgári jogi megállapodás formai követelményeinek is megfelelő módon írásba, így meglehetősen nehéz objektív és kétséget kizáró bizonyítékot felmutatni jogsértésük igazolására. Ez azonban nem lehet akadálya annak, hogy a rendelkezésre álló – akár nagyobb részben egy forrásból származó, más bizonyítékokkal azonban megtámogatott – adatok alapján a jogsértés megállapítására kerüljön sor.⁵⁰ Ugyanakkor az eljáró versenytanácsnak figyelemmel kell lennie arra is a magatartás értékelése során, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján csak akkor állapítható meg jogsértés, ha a bizonyítékok alapján – azok számára, jellegére, egymással való összhangjára figyelemmel – megfelelő mértékben valószínűsíthető a jogsértés elkövetése.

⁵⁰ Lásd pl. a Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.564/2007/18. számú ítéletét.

VI.3. A megállapított tényállás és jogi értékelése

100. A Mátra Cukor előadása szerint az eljárás alá vontak képviselői 2003-2009 februárja között piaci információkat cseréltek egymással és összehangolták a magyar cukorpiacon tanúsítandó magatartásukat (lsd. a 32. pontot). Állítása szerint az eljárás alá vontak között kifejezett vagy hallgatólagos meg nem támadási paktum jött létre, melynek célja a piaci status quo fenntartása volt, és amely az 40. pontban megjelölt ügyfeleket érintette.
101. A Mátra Cukor szerint ez a gyakorlat a felek képviselői – az Agrana részéről T.Z., az Agrana/Magyar Cukor részéről F.Z., a Mátra Cukor részéről P.B., a Eurosugar részéről M.A. és S.J., az Eastern Sugar részéről Sz.P. – közti találkozók és kétoldalú beszélgetések révén realizálódott (lsd. a 34. pontot).
102. Az eljáró versenytanács megvizsgálta, hogy ez az általános jellegű nyilatkozat mennyiben támasztható alá további olyan bizonyítékokkal, amelyekkel együttesen a jogsértés megfelelően bizonyítható. A bizonyítékok értékelése kapcsán az eljáró versenytanács a következőkre jutott.

Háromoldalú találkozók, egyeztetések és információcsere 2003-2006 között

103. A Mátra Cukor részéről P.B., az Eastern Sugar részéről Sz.P., az Agrana részéről T.Z., majd 2004-től az Agrana/Magyar Cukor részéről F.Z. – mindannyiuk által elismerten – 2003-tól kezdődően évente több alkalommal találkoztak egymással (lsd. a 36., 69., 73., 83. pontokat). Háromoldalú találkozókra szakmai rendezvények alkalmával, így különösen a CIE marketingbizottságának üléseit követő informális találkozókra (2004-ig) és egyéb szakmai rendezvényeket követően – például az évente megrendezésre kerülő informális nyári cukoripari találkozók alkalmával került sor. P.B. és F.Z. egybehangzó nyilatkozata szerint a felek 2004-től a CIE székházban, éttermekben és a hatvani gyárban is találkoztak hármásban egymással. A találkozókra havonta, kéthavonta került sor (lsd. a 36., 73. pontokat) P.B. és F.Z. nyilatkozata szerint ezeken a találkozókra Sz.P. is részt vett (lsd. a 36., 73. pontot). Mindezek alapján megállapítható, hogy a felek 2003-tól 2006 végéig évente több alkalommal háromoldalú találkozót tartottak.
104. A felek által is elismerten, egymással telefonon is tartották a kapcsolatot (lsd. a 47., 73., 84. pontokat). F.Z. és Sz.P. SMS kapcsolatban állt P.B.-vel (lsd. a 47., V.1.2.3., 78., 85. pontokat).
105. A tekintetben, hogy a felek között a találkozókra és kétoldalú beszélgetések során pontosan milyen témák kerültek szóba, eltérő nyilatkozatok születtek:
 - A Mátra Cukor – V.1.1. pontban részletesen ismertetett - nyilatkozata szerint felek a találkozókra általános cukoripari kérdéseken kívül áregyeztetéssel, vevőfelosztással kapcsolatos megbeszéléseket folytattak, illetve mennyiségi értékesítési adatokat is cseréltek egymással a találkozókra, telefonbeszélgetések során, SMS-ben (lsd. a 32., 47. pontokat). P.B. megerősítette, hogy többször egyeztették a versenytársakkal az árakat, ha valaki nagyon alacsony árakat adott, a következő negyedévben normalizálódtak az árak (lsd. 39. pontot). P.B. elmondása szerint a megbeszéléseken bizonyos vevők kiemelten kerültek szóba (lsd. a 41. pontot).

- Az Agrana / Magyar Cukor részéről nyilatkozó személyek ettől eltérő előadást tettek. T.Z. tagadta, hogy hármásban értékesítési adatokról vagy árakról tájékoztatták volna egymást, vagy akár jövőbeli stratégiára vonatkozó adatokat cseréltek volna (lsd. a 71-72. pontokat). Ugyanakkor az V.1.2.1. pontban ismertetett e-mailben szereplő mennyiségi értékesítési adatok kapcsán elmondta, hogy a táblázatban, hogy *„igyekeztünk havonta nyomon követni ki mennyit értékesített”*. Erre a kvótarendszerre való felkészülés miatt, a VPOP-nak való adatszolgáltatás miatt, illetve az illegális cukorimport nyomon követése miatt volt szükség (lsd. a 70. pontot). F.Z. szintén tagadta, hogy a találkozókön vevőkről és árról egyeztettek volna (lsd. a 74. pontot). A találkozókra szerinte azért került sor, mert a szürke/fekete import miatt az eljárás alá vontak hasonló problémákkal szembesültek (lsd. a 73. pontot). F.Z. elismerte, hogy a találkozókön, majd P.B.-vel kétoldalúan telefonon a vállalkozásaik által értékesített mennyiségekre vonatkozó összesített adatokat osztottak meg egymással, a felek megbeszéltek egymással, hogy *„kinek mennyit sikerült a piacon elhelyezni”*. Ennek célja az volt, hogy a Magyar Cukor teljesítményét értékelni lehessen a piaci adatok alapján (lsd a 73. pontot).
- Sz.P. nyilatkozatát úgy lehet interpretálni, hogy ő a versenytársakkal árakról és vevőkről nem beszélt. Ugyanakkor azt nyilatkozta, hogy *„azt, hogy termelési adatokról konkrétan beszéltünk-e, nem tudom. Ha [F.Z.] Z. azt mondja, lehet, nem tudom megerősíteni”*. A tanúvallomása szerint konkrét, ügyfélre lebontott értékesítési mennyiségeket az Eastern Sugar nem egyeztetett a versenytársakkal (lsd. a 83. pontot).

106. A felek nyilatkozatainak egybehangzó részeiből megállapítható, hogy az eljárás alá vontak részben háromoldalú találkozókön, részben telefonon és SMS-ben a vállalkozásaikra vonatkozó **közelmúltbeli mennyiségi értékesítési adatokat cseréltek egymással**. Ezt több irati bizonyíték és az azokkal kapcsolatos szóbeli nyilatkozat is alátámasztja az alábbiak szerint.

- Az V.1.2.1. pontban ismertetett táblázat az eljárás alá vontak által több vevőnek értékesített cukormennyiség adatait tartalmazza egy hónapra, illetve közel féléves vagy éves múltbeli periódusra vonatkozóan. P.Z. és Cs.É. nyilatkozatai alapján megállapítható, hogy az eljárás alá vontak viszonylagos rendszerességgel készítettek vevőkre lebontott értékesített mennyiségekre vonatkozó táblázatot, amit az eljárás alá vontak az Agrana koordinálásával megküldtek egymásnak (lsd. az 55. és 82. pontokat). T.Z. elismerte a táblázat „köröztetésének” tényét (lsd. a 70. pontot). Sz.P. nem emlékezett arra az e-mailre, amiben a táblázatot megküldték kollégája, P.T. logisztikai menedzser részére, azonban az e-mail tanúsága szerint az Eastern Sugar megkapta a kérdéses táblázatokat (lsd. az 54., 83. pontokat). Ez összevág Cs.É. azon vallomásával, hogy a kitöltött táblázatot a Mátra Cukornak és az Eastern Sugar-nek küldte meg. Nem áll rendelkezésre adat a tekintetben, hogy meddig küldtek hasonló táblázatokat egymásnak az eljárás alá vontak, de bizonyosan nem 2005-ig (lsd. a 82. pontot), ezért a rendelkezésre álló adatok alapján teljes bizonyossággal az állapítható meg, hogy az eljárás alá vontak 2003-ban biztosan megosztottak egymással közelmúltbeli, vevőkre lebontott mennyiségi értékesítési adatokat.

- Az V.2.1. pontban ismertetett, az Agraránál lefoglalt táblázatok a három eljárás alá vont által 2004-2005-ös cukorévre vonatkozó és 2004 októberére vonatkozó értékesített cukormennyiségre, cél-mennyiségre, a kettő közti különbségre és a feleknek az értékesített mennyiségek alapján számított piaci részesedésére vonatkozó adatokat tartalmazza. A táblázatok készítésének időpontja kérdéses, azonban a táblázatok feltehetőleg pontos adatokat tartalmaznak a versenytársakra vonatkozóan is.
 - Az V.1.2.3. pontban ismertetett SMS üzenetek alapján megállapítható, hogy Sz.P. 2006-ban, F.Z. pedig 2006-2007 között több hónapon keresztül az elmúlt havi összesített értékesítésükre vonatkozó adatokat osztottak meg egymással SMS-ben. Az összesített adatok alapvetően a belföldi értékesítés, a C-cukor értékesítés, a támogatott export, az EU-ba irányuló export volumenére vonatkoztak.
107. A felek nyilatkozatai és az előző pontban ismertetett bizonyítékok alapján megállapítható, hogy az eljárás alá vontak 2003-ban közelmúltbeli, vevőkre lebontott mennyiségi értékesítési adatokat cseréltek egymással, 2004-2006 között pedig összesített, a saját értékesítésükre vonatkozó közelmúltbeli adatokat osztottak meg egymással úgy, hogy az összesítés a felek által exportált, EU-ba irányuló és belföldi értékesítésre vonatkozó adatait tartalmazta, azonban vevőkre lebontott adatokat nem cseréltek egymással.
108. A Mátra Cukor és M.A. nyilatkozata szerint az információcsere célja a status quo fenntartásához köthető (lsd. a 49. pontot). Tekintettel azonban arra, hogy a status quo fenntartását biztosító feltételezett vevőfelosztás és áregyeztetés az alábbiak szerint nem bizonyítható, az sem igazolható, hogy a felek közötti információcsere az alapmegállapodás végrehajtásához kapcsolódó, versenykorlátozó célú magatartás lett volna. A vizsgálat nem tárt fel olyan piaci adatokat sem, amelyek valószínűsíték, hogy az összesített közelmúltbeli adatok felek közti cseréjének önmagában konkrét versenykorlátozó hatása lett volna vagy ilyen hatása lehetett volna a vizsgált, a verseny szempontjából lényeges feltételek tekintetében rendkívül szabályozott piacon. A cukorpiaci szabályozás ugyanis a vizsgált időszakban:
- meghatározta a hazai cukortermelés mennyiségi kereteit, azt, hogy ebből az eljárás alá vontak egyedileg mennyit termelhetnek;
 - a cukortermelés alapanyagául szolgáló répacukor árát mesterségesen rögzítette;
 - a cukor exportjának és importjának tekintetében szigorú korlátokat vezetett be, amelyek az értékesített mennyiségre és árra is jelentős hatást gyakoroltak;
 - a cukor árának alakulásába jelentősen beavatkozott a Rendtartás az intervenciók majd későbbi referenciaár, illetve a cukortermelők által fizetendő termelési illeték bevezetése által.

Az eljáró versenytanács abból indul ki, hogy ebben a rendkívül szabályozott környezetben is lehetett szerepe bizonyos fokú versenynek a magyar cukorpiacon (különösen az ipari vevők felé történő értékesítés tekintetében), azonban a rendelkezésre álló nyilatkozatok és piaci adatok alapján nem

bizonyítható, hogy az eljárás alá vontak közötti információcserének – különös tekintettel önmagában a felek termelésére vonatkozó összesített adatok közlésének – önmagában akár potenciális versenykorlátozó hatása lehetett volna az adott piacon.

109. **A felek közti információcsere jogellenessége tehát a rendelkezésre álló adatok alapján nem bizonyítható. Az eljáró versenytanács úgy találta, hogy az eljárás további folytatásától sem várható eredmény, mert az információcseréhez kapcsolódó alapmegállapodás nem bizonyított és ennyi idő távlatából az nem is valószínűsíthető, hogy bizonyítható lenne, figyelemmel az azóta bekövetkezett piaci átalakulásokra is (ld a IV.2. pontot).**
110. A Mátra Cukornak és P.B.-nek az eljárás alá vontak közti ár- és ajánlat egyeztetésre, vevőfelosztásra vonatkozó állítását a 2003-2006. évek vonatkozásában nem látja alátámasztottnak az eljáró versenytanács, mert egymásnak gyökeresen ellentmondó bizonyítékok állnak rendelkezésre e tekintetben. Az V.1.2.4. pontban ismertetett Mátra Cukor igazgatósági feljegyzésének azon fordulata, mely szerint a Mátra Cukor Danone ajánlatát az Agrana barátságtalan lépésnek minősítette, utalhat a felek közti megállapodásra, csakúgy, mint az V.2.1. pontban ismertetett táblázat „Target” (cél) mennyiségre és „Diff” (különbségre) vonatkozó sora. Ez utóbbi sorok elképzelhetővé teszik, hogy az eljárás alá vontak között valamilyen megállapodás születhetett az eljárás alá vontanként értékesítendő mennyiségekre vonatkozóan és a felek utóbb az ténylegesen értékesített mennyiségek alapján a megállapodás betartását ellenőrizték is. Ugyanakkor több bizonyíték az egyeztetések ellen szól az alábbiak szerint.
111. A GVH rendelkezésére álló, többnyire üzleti titoknak minősülő piaci adatok (ld az V.6. pontot) nem támasztják alá teljes egészében a Mátra Cukornak azt – a 40. pontban szereplő állítását, hogy mely vevő mely vállalkozáshoz tartozott a status quo alapján, illetve a P.B.-nek a 41. pontban az egyes vállalkozásokkal kapcsolatban előadott nyilatkozatát, mivel
- a hagyományosan a Nordzucker csoporthoz tartozó vevők tekintetében megállapítható, hogy a Pepsi, a Nestlé, a Haribo, a Plus, a Bonbonetti, az Univer a vizsgált időszak több évében több vállalkozásnak is a tíz legnagyobb ügyfele közé tartozott. Sőt, a Bonbonetti adatszolgáltatásában például kifejezetten azt nyilatkozta, hogy jellemzően az Agrana és az Eastern Sugar ajánlata közül választott;⁵¹
 - a Mátra Cukor állítása szerint a hagyományosan az Eastern Sugar-hez tartozó Penny Market a vizsgált időszak több évében több eljárás alá vontak is a tíz legnagyobb ügyfele között volt. A Penny Market 2010-es adatszolgáltatásában⁵² előadta, hogy a társaság fő beszállítója „ a Magyar Cukor Zrt. volt és jelenleg is az”.

⁵¹ Vj-50-115/2009.

⁵² Vj-50-97/2010.

Figyelembe véve ezen ellentmondásokat, az eljáró versenytanács nem látja megfelelően bizonyítottnak a Mátra Cukor és a részéről nyilatkozó P.B. által az egyes vevők kapcsán előadottakat.

112. Nem hagyható figyelmen kívül K.A.-nak a Penny Markettel és a Rauch-hal kapcsolatban tett azon állítása sem, mely szerint az előbbi vállalkozásnak az elvárt alacsonyárak és túlzottan magas visszatérítés, míg az utóbbi vállalkozásnak a szállítási távolság miatt nem szállítottak (Lsd. az 53. pontot). Ezek, a Mátra Cukor kereskedelmi igazgatója által tett állítások alkalmasak az érintett vevők vonatkozásában a 40-41. pontban a Mátra Cukor és P.B. által előadott állítások megkérdőjelezésére és a piaci adatokból eredő ellentmondásokkal együttesen összességében kétséget ébresztenek a status quo-val kapcsolatos egyeztetésre vonatkozó állítás megalapozottságával kapcsolatban is.
113. A 2003. november 24. és 2007. március 29. közötti, a Magyar Cukor igazgatósági üléseiről készült jegyzőkönyvek (Lsd. az V.2.2. pontot), melyek eredetiségét és hitelességét az eljáró versenytanácsnak nincs oka megkérdőjelezni – több helyütt olyan megjegyzéseket tartalmaznak, amelyek arra utalnak, hogy az eljárás alá vontak versenyeztek egymással, illetve a Magyar Cukor törekedett az Eastern Sugar-rel szembeni offenzív fellépésre. Ilyen idézetek például:
- *„Az AMÉ [Agrana] eddigi piaci részaránya 8 ezer tonnával elmarad a kvótához képest, az ES [Eastern Sugar] offenzív értékesítési politikája miatt.”*
 - *„[...] A piacon az ES rendkívül expanzív értékesítési politikát folytat, amit közeljövőben várhatóan a NZ [Nord Zucker] is követni fog.[...]”*
 - *„Jelenleg a piacot a NZ agresszív eladási politikája határozza meg.”*
 - *„Az Eastern Sugar-rel szemben offenzíven kell fellépni.”*
 - *„Az ES folytatja agresszív értékesítési politikáját a belföldi piacon”*
 - *„Belföldön kiemelt piaci célnak az ES vevőinek megszerzését kell tekinteni.”*
 - *„Be kell azonosítani a konkurens főbb üzleti partnereit.”*
 - *„Az Eastern Sugar Rt-vel szemben továbbra is agresszív értékesítési és árpolitikát kell folytatni, vevőiket meg kell szerezni. Ezt a célkitűzést a 2005/06-os üzleti éves terv teljesítésének árán is el kell érni.”*
 - *„A Hajdúsámsoni Sterierobst telephelyen megnyitott logisztikai bázissal egyértelmű jelzést kell tenni az Eastern Sugar felé a cég offenzív piaci szándékairól.”*
 - *„J.P. megerősítette, hogy az Eastern Sugar Rt-vel szembeni offenzív belföldi értékesítési politikát folytatni kell. Egyidejűleg kemény jelzéseket kell adni a Nordzucker irányába is.”*
114. A fenti idézetekkel szemben a Mátra Cukor és P.B. által tett – az adott időszak vonatkozásában igazolható konkrétumokat nélkülöző – állítás nem alkalmas a jogsértés megállapítására.

115. Az eljárásban nyilatkozó védett tanú vallomásaiban elmondta, hogy tudomása szerint az eljárás alá vontak kereskedelmi felelősei között voltak olyan találkozók, ahol az ákról és piacról volt szó, de konkrét dátumot nem tudott megnevezni, mint ahogy arról sem tudott hogy, mely konkrét találkozón volt egyeztetés az Eastern Sugar részvételével (lsd. az V.5. pontot).
116. A feltételezett ármegállapodással kapcsolatban az V.1.1. pontban ismertetett nyilatkozatokon kívüli egyéb bizonyíték nem áll rendelkezésre. Konkrét vevővel kapcsolatos egyeztetésre vonatkozóan a vizsgálat nem tudott adatot beszerezni. Megállapítható, hogy az eljárás alá vontak árai egymás mellett mozogtak a vizsgált időszakban, azonban ez a hasonlóság – összejátszást alátámasztó bizonyíték hiányában – akár a Rendtartás által létrehozott szabályozott piaci környezetre is visszavezethető. Több tanú és eljárás alá vont részéről is született olyan nyilatkozat a versenyfelügyeleti eljárás során⁵³, amelyek arra utalnak, hogy az eljárás alá vontak által alkalmazott árak a polci árakból visszakövethetők, illetve a vevőktől megszerezhetők voltak (lsd. a 65., 71. pontokat). M.A. maga is utal arra, hogy a felek közti egyeztetéseknek e tekintetben valószínűleg nem lehetett piaci hatása, a vizsgált időszakban bekövetkező árváltozások az árfolyamváltozásnak köszönhetőek (lsd. a 49. pontot). Tekintettel arra, hogy az ármegállapodással kapcsolatos további nyilatkozat az eljárásban nem szerezhető be, a piaci adatok pedig nem alkalmasak a jogsértés bizonyítására, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem bizonyítható az eljárás alá vontak közti áregyeztetés.
117. P.B. nyilatkozata szerint az Eastern Sugar piacról történő kivonulását követően annak ügyfeleit főként a Magyar Cukor szerezte meg (lsd. a 48. pontot). E tekintetben nem volt megállapodás a felek között. Ezt támasztják alá a Magyar Cukor 2006. október 19-i, 2006. dec. 21-i és 2007. március 21-i igazgatósági jegyzőkönyveinek V.2.2. pontban ismertetett részei is.
118. **Tekintettel az előzőekben ismertetett bizonyítékok ellentmondásosságára, az eljáró versenytanács nem látja bizonyítottnak, hogy az eljárás alá vontak 2003-2006 között az általuk értékesített cukor árára, a vevőknek nyújtandó árajánlataikra, illetve a vevők felosztására irányuló egyeztetést folytattak. Az eljárás folytatásától sem várható eredmény,** mert a vizsgálat a versenyfelügyeleti eljárás során valamennyi olyan vállalkozást és személyt meghallgatott, akitől a feltételezett jogsértés tekintetében értékelhető nyilatkozat volt elvárható, illetve minden olyan vizsgálati cselekményt elvégzett, amely a releváns irati bizonyítékok beszerzéséhez vezethetett, további vizsgálati cselekmények foganatosítása valószínűleg nem vezetne eredményre. Az eljáró versenytanács szerint a status quo alátámasztására szolgáló piaci adatok ellentmondásossága úgyszintén nem tisztázható további adatok beszerzésével.

Kétoldalú találkozók és egyeztetések 2007-2009 februárja között

119. 2007-ben több változás is bekövetkezett: az Eastern Sugar felszámolta magyarországi gyártási és forgalmazási tevékenységét, illetve a Mátra Cukor

⁵³ Lsd. például a Mátra Cukor V.1.2.4. pontban szereplő e-mailek értelmezésével kapcsolatos nyilatkozatait, K.A. ugyanezen pontban szereplő nyilatkozatát, T.Z. V.2.3. pontban idézett nyilatkozatát.

forgalmazási tevékenységét 2007 októberében a Eurosugar vette át. Ennek megfelelően 2007-től az Eastern Sugar nem vett részt a találkozókön.

120. A vizsgálat során beszerzett nyilatkozatok alapján 2007 októberéig P.B., ezt követően pedig a Eurosugar nevében eljáró M.A. tartotta a kapcsolatot a Magyar Cukrot képviselő F.Z.-vel. A M.A. és F.Z. közti utolsó találkozóra 2009 februárjában került sor (lsd. a 37. pontot). F.Z. és M.A. találkozóival kapcsolatban a Eurosugar korábbi képviselője előadta, hogy a találkozókat mobil telefonon szervezték (lsd. a 37. pontot). M.A. kiemeli, hogy mennyiségi és áradatokat cserélt F.Z.-vel. A mennyiségi adatokat SMS-ben küldték meg egymásnak, az áradatokról szóban egyeztettek. A találkozókön ipari vevőkről is egyeztettek, a találkozókról azonban írásos feljegyzések nem készültek (lsd. a 37. pontot). F.Z. az ipari vevőkről M.A.-val, míg a kiskereskedelmi vevőkről S.J.-vel egyeztetett, mely megbeszélésekről S.J. tájékoztatta M.A.-ot K.A. tolmácsolása mellett. (lsd. a 43. pontot) M.A. az ipari és kiskereskedelmi vevőkkel kapcsolatos konkrét egyeztetésre példaként a Tescoval és a Bonbonettivel kapcsolatos tárgyalást és a Coca-Cola – Lidl ügyfélcserét jelölte meg (lsd a 44-45. pontokat).
121. A felek egybehangzó nyilatkozata alapján megállapítható, hogy P.B., majd M.A. és F.Z. többször találkoztak egymással, beszéltek egymással telefonon és SMS-eket is váltottak egymással (lsd a 35., 37., 73, 75. pontokat).
122. F.Z. a versenytárssal történő **áregyeztetést és vevőelosztást** is tagadta. (lsd. a 74. pontot) Az eljáró versenytanács e körben azt vizsgálta, hogy a Mátra Cukor és a nevében nyilatkozó személyek által előadottak mennyire konzisztensek egymással, a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokkal, illetve alátámaszthatók-e a konkrét egyeztetéseket bizonyító piaci adatokkal. A következők állapíthatók meg.
123. A F.Z. és S.J. közti potenciális egyeztetésről nem áll rendelkezésre bővebb információ tekintettel arra, hogy S.J.-t a vizsgálat nem tudta tanúként meghallgatni. K.A. azonban – aki állítólag S.J. és M.A. között a F.Z.-vel folytatott egyeztetésekről tolmácsolt – azt nyilatkozta, hogy nincs tudomása arról, hogy a Mátra Cukor versenytársaival árakról vagy vevőkről egyeztetett volna (lsd. az 52. pontot). Mindez – további bizonyítékok hiányában - az eljáró versenytanácsban kétséget ébreszt a tekintetben, hogy miről volt szó a két fél között. Ennek rekonstruálása azonban a továbbiakban nem lehetséges, hiszen irati bizonyíték beszerzése az eddigi eljárási cselekményekre és az idő múlására tekintettel nem várható, a megbeszéléseken résztvevők szóbeli nyilatkozatát a GVH beszerezte a fenti ellentmondásos eredménnyel, míg további, az egyeztetésekről megfelelő bizonyító erejű információval rendelkező személy nem került a GVH látókörébe.
124. A 2007-2009-es időszak vonatkozásában a vizsgálat nem tudta ellenőrizni M.A. mobiltelefonjának SIM kártyáját, mivel az már nincs meg, így az SMS-en keresztül, egyeztetésekkel kapcsolatos közvetlen és közvetett bizonyítékok sem szerezhetők be.
125. A konkrét vevőkkel kapcsolatos egyeztetések kapcsán az eljáró versenytanács arra a következtetésre jutott, hogy azok megtörténte nem támasztható alá a rendelkezésre álló piaci adatokkal (vagy azért mert a jogsértésre utaló

nyilatkozat csak az egyeztetés tényére utal, de annak eredményére nem, így fogalmilag kizárt az alátámaszthatóság, vagy azért, mert az eljáró versenytanács rendelkezésére álló piaci adatok nem támasztják alá az egyeztetés megvalósulását).

126. **Összességében az eljárásban tett nyilatkozatok ellentmondásosságára tekintettel az eljáró versenytanács nem látja bizonyítottnak a Mátra Cukor / Eurosugar és a Magyar Cukor közötti, 2007-2009-es időszakban feltételezett ármegállapodást és vevőfelosztást.** Az eljáró versenytanács úgy ítéli meg, hogy az eljárás folytatásától sem várható eredmény, mert további nyilatkozatok beszerzésének lehetősége kétséges és még ezekkel sem várható a bizonyítékokban mutakozó ellentmondások feloldása.
127. Az **értékesítési mennyiségi adatok cseréjére** vonatkozóan ugyancsak nem áll rendelkezésre írásos bizonyíték, azonban a felek egyező előadása alapján megállapítható, hogy F.Z. és P.B. majd M.A. rendszeresen tájékoztatták egymást a saját értékesítésükkel kapcsolatos összesített, közelmúltbeli mennyiségi adatokról (lsd. a 46-47., 73. és 75. pontokat). M.A. szerint a mennyiségi adatok cseréjére a vevőkkel kapcsolatos status quo fenntartásának ellenőrzése végett volt szükség. A Magyar Cukor és F.Z. konzekvensen arra hivatkoztak, hogy az információcserére egyrészt a vállalkozás teljesítményének értékeléséhez volt szükség, másrészt a jogellenesen behozott importcukor kiszűréséhez és nyomon követéséhez kellett (lsd. a 73., 78., V.2.5. pontokat).
128. **Az információcsere értékelése kapcsán az eljáró versenytanács - visszautalva a 108-109. pontban leírtakra - megállapítja, hogy törvénysértés a beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg és az eljárás folytatásától e tekintetben sem várható eredmény.**

A 2003-2004-es információcsere a CIE keretében

129. A CIE közvetítésével 2003 januárja és 2004 októbere között folytatott információcsere kapcsán (lsd a 89. pontot) az eljáró versenytanács megállapítja, hogy az információcsere körülményei nem ismertek. A CIE nem tudott arra nézve felvilágosítást adni, hogy az általa becsatolt, az eljárás alá vontak összesített adatait tartalmazó táblázatokat milyen időközönként küldte vissza az eljárás alá vontaknak. (Arra nézve sem áll rendelkezésre adat, hogy pontosan kik kapták meg a táblázatokat.) Így az információcsere lényeges elemei nem ismertek.
130. A CIE nyilatkozata szerint a kérdéses információcsere átalakítására, versenyjogilag aggályos voltának megszüntetésére önként került sor, a GVH-val e tárgyban folytatott konzultációt követően.
131. **Tekintettel mindezekre, illetve arra, hogy az információcsere lebonyolítása óta több év telt el, a cukorpiaci szabályozás többször jelentősen átalakult, amire figyelemmel a magatartás tanúsításakor fennálló piaci helyzet nem rekonstruálható olyan mértékben, hogy megítélhető legyen a felek által tanúsított magatartás akár potenciális versenykorlátozó hatása, az eljáró versenytanács megállapítja, hogy az információcsere jogellenessége a rendelkezésre álló adatok alapján nem bizonyítható.** Az eljáró versenytanács úgy találta, hogy az eljárás további folytatásától sem várható eredmény, mert

ennyi idő távlatából az nem is valószínűsíthető, hogy bizonyítható lenne, figyelemmel az azóta bekövetkezett piaci átalakulásokra is.

Összegzés

132. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a versenyfelügyeleti eljárás során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés és valószínűsíthetően további eljárási cselekmények elvégzése sem vezetne eredményre. Az eljáró versenytanács szükségesnek tartja utalni arra is, hogy a szakmaközi szervezetekről és az agrárpiacon szabályozás egyes kérdéseiről szóló 2012. évi CXXVIII. törvény módosításáról szóló 2012. november 19-én elfogadott 2012. évi CLXXVI. törvény jelentősen leszűkítette a mezőgazdasági termékek vonatkozásában történő kartellezéssel kapcsolatos eljárások lefolytatásának és a feltárt jogsértések szankcionálásának lehetőségeit. Az ezen jogszabály értelmezésével kapcsolatos bizonytalanságok szintén az eljárás további folytatásával járó erőforrás felhasználásának mellőzését indokolják, tekintettel arra, hogy a GVH erőforrásai hatékony és célszerű felhasználása a Versenytanács gyakorlata és a GVH Alapelvei szerint is közérdek.

VI.4. Eljárási kérdések

133. Az eljárás megszüntetésére tekintettel a Mátra Cukor és a Eurosugar eljárásban való együttműködését az eljáró versenytanács nem tartotta szükségesnek értékelni.
134. A Gazdasági Versenyhivatal hatáskörét a versenyfelügyeleti eljárásra a Tpv. 45. §-a, az EUMSZ 101. cikke tekintetében az 1/2003/EK tanácsi rendelet 5. cikke, valamint a Tpv. 33. §-ának (3) bekezdése, illetékességét a Tpv. 46. §-a állapítja meg.
135. A végzés ellen a jogorvoslati jogot a Tpv. 82. §-ának (1) bekezdése – tekintettel a 72. § (1) bekezdés a) pontjára – biztosítja.

Budapest, 2012. december 19.

Dr. Miks Anna sk.
előadó versenytanács tag

Váczai Nóra sk.
eljáró versenytanács tag

Dr. Tóth András sk.
a Versenytanács elnöke
versenytanács tagként eljárva